In overleg en met toestemming der Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd" wordt dit blad te Port-Said onder de passagiers persoonlijk gedistribueerd en ligt bovendien
ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD" HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 26, Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

De opwekking om leden te werven (zie vorig nummer, voorpagina) heeft ditmaal dit succes gehad, dat een belangstellend lid hier ter stede ZEVEN nieuwe leden heeft doen toetreden. Aan bedoeld lid zij hier openlijk dus dank van het Bestuur gebracht.

Het Indische Onderwijs-Comité.

Is Nederland nu „gemobiliseerd"?

Deze vraag stelde ik mij, toen ik in het nummer van 5 Juli van het Kol. Weekblad kennis nam van de bijdrage van en over het Indische Onderwijs-Comité, waarin nog eens de belangrijkheid van het streven van dat comité naar voren werd gebracht en waarin gelijktijdig de nadruk er op werd gelegd, dat „het aantal personen, dat zich reeds voor het lidmaatschap heeft opgegeven, tot nu toe nog niet in goede verhouding staat *tot het aantal adhaesie-betuigingen."*

Reeds voor de verschijning van dit jongste artikel heb ik mij afgevraagd, of *Nederland* inderdaad thans is gemobiliseerd. En dan moet ik helaas antwoorden: Neen, duizend maal neen, *Nederland* is absoluut niet gemobiliseerd. *Hèt* Nederlandsche

volk heeft den oproep van destijds gelezen (of misschien niet gelezen), maar is er totaal onverschillig onder gebleven. Even heeft het, uit den dommel ontwaakt door den donderslag, verwekt door het met breed gebaar opgezette communiqué van het „voorloopig" Onderwijs-comité, het hoofd opgericht om hoogte van den toestand te nemen; onmiddellijk daarop heeft het — dat kostte niets! — een adhaesie-betuiging ingezonden en daarna is het weer in den slaap verzonken, die al eeuwen het Nederlandsche volk te pakken heeft. Die ellendige, fatale verdooving, die loodzwaar op gansch *het Nederlandsche volk* drukt en waartegen geen kruid gewassen schijnt, anders dan dat van dividend-belang en protectie-systeem. Alleen de enkeling uit het millioenen-conglomeraat, dat *volk* heet, die *persoonlijk* voor een in Indië, of met betrèkking tot Indië, gelegen belang staat, alleen *die* enkeling in verhouding tot het ettelijke millioenen tellende volk, interesseert zich voor Indië. Hij koopt plotseling een Maleisch woordenboekje en stroopt den vriendenkring af om inlichtingen omtrent het leven in het nieuwe vaderland, overtocht, uitrusting, enz., alle dingen, die hem eerst dàn gauw interesseeren, omdat hij er nù iets aan verdienen kan. Toen hij er niets aan verdiende, lieten ze hem koud, zooals een kleermaker volmaakt onverschillig blijft tegenover stijgende lederprijzen of een daling van de houtvracht-vaart, die voor zijn bedrijf natuurlijk geen waarde bezitten.

Hebben die vele ouders, die hun kaartje met lofwaardigen ijver aan het comité inzonden en later nalieten voor *f* 2.50 per jaar lid van datzelfde comité te worden, met welks streven zij zich zoo geheel konden vereenigen, hebben zij met hun kinderen al eens over dat mooie streven gesproken? Hebben zij al eens gepóógd de jeugd, om welke het hier gaat, hun kinderen, in te wijden in de schoone gedachte, waaraan deze beweging ontsproten is? En hebben zij allen, nadat hun kaartje in Rotterdam was bezorgd, er zelf nog wel eens over nagedacht, welke de gevolgen zouden kunnen zijn geweest, indien zij op dien weg van belangstelling waren voortgegaan en welke de gevolgen zullen zijn, wanneer zij zich opnieuw overgeven aan de belangstellingloosheid waaraan zij zich zoo lofwaardig voor enkele oogenblikken hadden onttrokken?

Op dit alles moet een beslist *neen* worden geantwoord. Want op de scholen wordt er onder de kinderen niet over gesproken. Dat is niet de schuld van die kinderen, het zijn de ouders dier kinderen wien dat verwijt treft. En ook valt het op, dat de onderwijzers zich geheel onzijdig hielden. Tot dusver althans. Geen hunner heeft er in de klas, voor welke hij staat om de jeugd voor te lichten, met de jongens over gesproken. Het ware toch inderdaad geen zonde om eens *iets* te vertellen van de aanstaande plannen en om op die wijze een *aanvang te maken* met het kweeken van *eerste* belangstelling voor datgene, dat toch ongetwijfeld later de belangstelling in hooge mate zal gaan vorderen. Hoe komt dat? Vanwaar die absolute belangstellingloosheid, die matte stemming bij de dames en heeren van ons onderwijs? Is men in die kringen zèlf niet op de hoogte van elementaire kennis van Indische zaken? Of vreest men, dat zich onder de jeugd een paniek zal ontketenen, als haar wordt verteld van wat mannen van kennis en invloed hebben tot stand gebracht in hààr belang! En dus in het belang van hèt Nederlandsche volk in alle lagen.

Hoe het zij, één ding is zeker: wanneer hierin geen verandering komt, zal het Indische Onderwijs-Comité, ondanks zijn invloed en de groote krachten waarover het op intellectueel gebied beschikt, *niet slagen*. Dan zal het ideaal, dat deze mannen van naam en van invloed bezielt, in den doofpot belanden en daar op een dikke laag asch van onverschilligheid, na zelve te zijn uitgegloeid, blijven rusten. Eeuwen. Altijd!

Deze poging *moet* slagen. Zij is voorbereid door mannen van intellect, begiftigd met ongemeenen, organisatorischen zin. Mannen met liefde voor *Indië* en *Nederland*, die getoond hebben open oog te hebben voor wat de toekomst kan baren. Deze mannen van naam hebben zich vereenigd te slagen in hun streven om Nederland eens voor een ramp te behoeden. En zij deden dit belangeloos. Geen

Feuilleton.

Even naar Java.

(Uittreksels uit reisbrieven).

(Vervolg).

De traditioneele onderwijzer uit de hei, die met zijn groot gezin en minimale goede manieren, zich beklaagde, dat hij niet genoeg kreeg, is altijd een uitzonderingsgeval geweest. Bovendien Indië werkt zeer sterk beschavend op burgerlijke individuën; op de terugreis hinderen den ex-hendehutter hoogstens zijne accentresten en is hij een beschaafd tafelgast geworden. Voor die menschen zijn de gefarceerde kalkoenen heusch niet noodig, en voor niemand.

Het eenige motief, dat ten deze nog overblijft, is het feit, dat het verschil tusschen de 1e en 2e klasse langzamerhand zooveel is weggevaagd, dat alleen bij de maaltijden een onderscheid van beteekenis kan worden gemerkt. Dit verschil is inderdaad gering; de hutten, bediening, dekruimte, zijn er eveneens goed en het feitelijk meest belangrijke punt, het gehalte der passagiers, toont evenmin eenig verschil van beteekenis. Wat voor bezwaar zou er zijn, de menu's in de eerste klasse geheel gelijk samen te stellen als in de tweede? Wil men in de schotels een, althans schijnbaar verschil maken, dan kan ieder bekwaam kok dat kunstje volbrengen. Een Hollander vraagt veelal hoe de vreemdeling ergens over denkt en ook omtrent diens ordeel, al heeft hij er niet mede te maken, kan men gerust zijn. In de grootste en mondainste Zwitsersche hotels bestaat de lunch uit twee gerechten en een patisserie en het diner uit soep bovendien. Doordat men daarbij de groente afzonderlijk opdient, lijkt 't iets meer, doch is het dit niet. Vruchten krijgt men daar weinig, althans in den winter. En het geheele mondaine, verwende publiek der Zwitsersche *Palaces* en 't Hollandsche Noordwijk, is er volmaakt mede tevreden.

Nog dit: in de 2e klasse Zwitsersche hotels zijn de menu's precies gelijk aan die in de eerstklassige. In hetgeen voorgezet wordt, is ook nauwelijks een verschil te vinden. Alleen de producten der pasteibakkers zijn er iets eenvoudiger.

Beter bewijs dus, dat het ook op onze stoomers eenvoudiger kan, is moeielijk denkbaar, en dat dit dan ook behoort te veranderen kan mijns inziens geen tegenspraak velen. Men behoeft geen beroepskok te zijn om te durven ramen, dat een „versobering" van het 1e klasse mailmenu tot het Zwitsersche „Palace"peil per passagier *f* 50.— besparing geeft op het traject Priok-Europa. Waar de passagiersvaart volstrekt niet voordeelig is, stel ik niet voor de passagetarieven daarmede te verlagen. Laten de maatschappijen die besparing gerust houden, want het is geen hoofdzaak in wiens zakken die terecht komt, maar wel dat door verandering van de benauwende inzichten een einde gemaakt wordt aan onnoodig verbruik van kostbare voedingsstoffen, aan weerzinwekkende verspilling.

Het lijkt wel, of het vele, dat er in deze dagen terecht gezegd wordt over versobering van onze reeds voor normale tijden overdreven weelde, voor zeer velen nog is „geklets in de ruimte", hoogstens toepasselijk voor anderen, niet voor hen zelf. Het zou heilzaam zijn, wanneer directies van groote ondernemingen, als onze scheepvaartmaatschappijen zijn, ten deze niet voortgingen een onsympathiek slecht voorbeeld te geven.

In verband met de voeding aan boord nog even over iets, wat daarmede direct verband houdt: Men doet veel moeite, tot nu toe zonder succes, ook een aandeel te veroveren in het internationale verkeer tusschen Singapore en Europa. Mijns inziens zal dit, zooal niet op andere gronden, volslagen stranden op de voedingskwestie. Een Engelschman of Amerikaan lust onze keuken niet. Alles is veel te vet, „to rick". Ook in Zwitserland kookt men naar Engelschen smaak. De vele massa's vet, waarmede men ten onzent alles toebereidt, zijn nu eenmaal onherroepelijk verbonden aan de Hollandsche tafel. Een rechtgeaard Hollander

...cht naar gewin, geen jacht naar promotie. *Niets* ...n deze allen! Zuivere belangstelling en groote ...fde voor hun ideaal heeft hen te zaam gebracht. ...t mag niet uit het oog worden verloren. En bo...al deze liefde en die groote, *onbaatzuchtige* be...ngstelling, zij mogen door het *Nederlandsche* volk ...et worden gesaboteerd, òmdat dit *niets aan de* ...ok *verdient*! Deze sabotage is een misdaad, die ...t aan zichzelf begaat, waarvan het eenmaal zelf ...weeën zal hebben te dragen en die *onherstelbaar* ...l zijn, wanneer eenmaal het vonnis zichzelf zal ...bben voltrokken.

Nederland mòet zich mobiliseeren. Niet enkele ...nnen van het comité, of de een of andere „wil...s" artikelen-schrijver. Neen, *gansch het Neder...ndsche volk*! De geneele groote en kleinere dag- ...n weekbladen-bend publiceere iedere week een ...lend artikel, een ieder die schrijven kan mòet ...er Indië schrijven en als hij van Indië niets af...eet, *omdat hij er nimmer geweest is*, dan kan hij ...hrijven over de neven-factoren, die de actie van ...t comité schragen en die er vele zijn. Maar alles ...iedereen mòet worden gemobiliseerd. Het Indi...he Onderwijs-Comité eischt het, omdat het een ...odzakelijk, *algemeen* belang is, uit drang van ...odzakelijkheid geboren. Onverschilligheid dient ...ats te maken voor belangstelling en zelfzucht ...t veld te ruimen voor de belangen van het al...meen.

Nederland mòet en Nederland zàl gehéél worden ...mobiliseerd. Niet slechts de kleine kring van ...n, die voorheen tòch reeds belangstelling toon...n, maar allen, of zij geld verdienen aan Indië of ...el, of zij er geen verloofde of wel een zoon heb...n wonen, wij allen hebben een en hetzelfde be...ng bij het behoud en den vooruitgang van onze ...diën en daarom: op voor dit belang. En direct ...or het te laat zal zijn!

Nederland, mobiliseert u!

P. J. ZÜRCHER Jr.

...langt niet anders, doch een buitenlander went er nooit ... Men zal er dus misschien nu en dan eens een vangen, ...r een lang traject maken ze voor geen tweede keer. ...eel erg is dit mijns inziens niet. Hoe men Engelschen ...naloopt, zij voelen zich onder een Hollandsch-Indisch ...bliek niet thuis. Hoogstens amuseeren ze zich met de ...schijnselen van Engelsche ziekte bij den staf, de dames ...de jongelui, die op school erg hun best hebben gedaan ...r de talen. Maar dit is alleen aardig voor een kort ...eet.

...p de *Lloyd*booten geldt nog voor de dranken het bon...teem, bij de *Nederland* is dit afgeschaft. Dit laatste zeer ...ongerief der passagiers, want het telkens betalen, ook ...zijn er boekjes met geldbons, is zeer vervelend, terwijl ...t bovendien aanleiding geeft, dat het fooien-systeem zich ...breidt, hetgeen ook geen voordeel is.

...er illustratie nog een kleine, ware geschiedenis: Op ...n Hollandsche mailboot kwam een vrij groot aantal pas...giers voor Indië reeds in Nederland aan boord. Na een ...machtige overvaart, komt men in rustig water te South...pton. Een paar dames verstouten zich in het salon een ...aret op te steken. Ernstig verbod van den administra...r, nog eens zwaar onderstreept door een medevarenden ...specteur van de stoomvaart-maatschappij.

Na een dag oponthoud zal men weer vertrekken. ...omen aan boord een twintigtal Engelsche misses en ...trisses en een paar heeren. Een zeer eenvoudig gezel...p van middelbaren leeftijd. De nu tot *purser* gepro...veerde administrateur en de inspecteur ontvangen deze ...ige bezoekers vreugdevol en minzaam. Een kwartiertje ...r 't vertrek komen ze nog eens zien of de gasten con...table zijn. Maar oh schrik...... een zware walm van ...ee *castles* en *Virginia* slaat uit de salon, waar nage...g allen in volmaakte gemoedsrust zitten te dampen. ...ot leedvermaak bij de Hollanders! *Purser* verdwijnt ...ngs naar zijn hut. Spoedigst prikt een hofmeester een ...l klein papiertje op 't groote bord voor aankondigin..., waarop staat: dat, tenzij er bezwaar tegen gemaakt ...dt door anderen, er gerookt zou worden in den salon. ... heeft zijn bezwaren vóór 12 uur mede te deelen aan den administrateur. De klok staat op kwart vóór twaalf. Eenige der tamme Hollanders spreken af hun bezwaren in te brengen, minder vanwege de rook dan om eens te zien, wat men doel zal. Administrateur-purser krijgt dat in de gaten, verdwijnt spoorloos in de dienstgang en laat zich eerst na twaalven weer vangen......

Willen de directies zich eens zeer verdienstelijk maken, ook voor ons Indisch publiek, laten ze dan een prijsvraag uitschrijven voor een passende kleeding voor Indische bedienden. Nog steeds verschijnen, zoodra de koudere zône bereikt wordt plotseling een groot aantal allerdwaast uitgedoste wezens aan dek, die bij nader onderzoek de *baboes* blijken te zijn, die te voren, in hun eenvoudige Indische dracht bijna onbemerkt zich overal bewegen. Tot enkele uitzonderingen bleek, dat het volstrekt niet onmogelijk is een warmer costuum voor deze menschen te maken, ook volstrekt niet duur, maar het gemis aan modellen alleen is oorzaak van bedoelde onmenschwaardige dekparade.

Een ander punt van belang voor den passagier betreft de voorbereiding van excursies aan wal. Met lofwaardige zorg regelt de kapitein de vaart, zoo dat, als 't niet al te veel tijdverlies geeft, men overdag te Singapore en Colombo vertoeft, maar het geeft zeer veel gerief, wanneer men te voren ingelicht wordt over die plaatsen, b.v. auto's kan bestellen en dergelijke zaken voorbereiden, hetzelfde geldt de eindhavens. Daartoe is niet voldoende het verspreiden van eenige advertenties. Op sommige stoomers treft men een administrateur, die alles weet en zich bemoeit met gemeenschappelijke bestelling van auto's, hotels, enz., dan loopt alles vlot, maar niet allen achten dit met hun waardigheid passend en weer anderen zijn hoogst welwillend, doch weten er niets van. Zonder dat dit iets kost of veel last geeft, is ten deze den passagiers veel teleurstelling te besparen. De meeste menschen maken de reis maar ééns in de zes jaren of langer en in dien tijd verandert er nog al eens wat.

(Wordt vervolgd).

Algemeen Nederlandsch Verbond.

Groep Suriname.

Ontvangen — ter inzage op de leeszaal, Heulstraat 17 — het programma met tekstboekje van den kunstavond ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Alg. Ned. Verbond op Donderdag 24 Mei 1923, des avonds te 8 uur, in het Tooneelgebouw „*Talia*" te Paramaribo.

Het programma bevat aan de binnenzijde het portret van Dr. H. J. Kievit de Jonge en voorts den tekst der gezongen liederen en mededeelingen omtrent het streven van het verbond en van de groep Suriname in het bijzonder. Tevens een opgave van hetgeen door dien groep gedurende het tijdvak 1898—1923 werd verricht. Ten slotte eenige „Dietsche gedachten" en een lijstje der Zustervereenigingen werkende voor land en volk, waaronder ook de Vereeniging „Oost en West".

Bond van Surinamers in Nederland.

Wij ontvingen het verslag van de vierde jaarvergadering, gehouden in het gebouw „Salvatori", te Amsterdam, op 22 Januari 1923.

Het verslag ligt ter inzage voor belangstellenden op de Leeszaal, Heulstraat 17.

In het openingswoord van den Voorzitter, den heer J. J. Gemmel, leest men o.m., dat de Bond krachtig zal medewerken tot het vormen van een flink stamkapitaal voor de Stichting „Steun voor Studeerenden in West-Indië" en voorts dat door den Bond deelgenomen werd aan de Indische tentoonstelling van „Boeatan" te Scheveningen.

De Bond doet wat hij kan in verband met den stand der geldmiddelen. Hij werkt hard en daarom is het te meer te betreuren, dat geklaagd moet worden over nalatigheid van leden in het nakomen hunner finantieele verplichtingen. Het is bekend, dat het Bestuur tijd noch moeite ontziet om den Bond tot bloei te brengen; hij kan daarom aan-

spraak maken op waardeering, welke hem evenwel, tot schade van den Bond, van de zijde van sommige landgenooten-leden onthouden wordt. Het Bestuur bleef nagenoeg ongewijzigd (alleen de secretaris trad af). Het ledental bedraagt ± 500. Versterking der geldmiddelen is dringend noodig. Moge velen zich geroepen voelen hun steun aan deze nuttige vereeniging te schenken.

* * *

Ook ontvingen wij een verslag van de vergadering van 1 Juli 1923, des avonds 8 uur, in Hotel „Americain" te Amsterdam, gehouden, waarbij aanwezig 29 leden, 2 donatrices, 8 introducé's.

Om half negen opent de voorz. de verg.; spreekt z'n spijt uit over de slechte opkomst, prijst echter de trouw der aanwezigen, steeds hetzelfde troepje, de kern van den Bond.

Daarna herdenkt hij in een kort openingswoord de emancipatie en roemt het initiatief van Willem III, leidt den spreker van den avond, Dr. Rellum, in en verzoekt den aanwezigen door opstaan, hulde te brengen aan H. M. de Koningin, hetgeen geschiedt.

De 2e secretaris leest de notulen voor van de vorige vergadering.

De hr. G. Wong-Lung-Hing, commissaris voor Rotterdam, protesteert tegen het verwijt v. d. voorzitter betreffende gemis aan solidariteitsgevoel. De Rotterdamsche leden worden als stiefkinderen behandeld, omdat zij door financieele depressie tijdelijk hun contributies niet konden aanzuiveren; hun commissaris wordt van belangrijke zaken onkundig gehouden. Daarom zullen zij zich en bloc laten royeeren. Verder is de hr. Wong tegen aansluiting bij de Burgerwacht, omdat de Bond geen politieke propaganda mag voeren. De Voorzitter repliceert. De Bond, die niet kapitaalkrachtig is, kan geen leden aanhouden, die meer dan 4 jaar contributie schuldig zijn. Het hoofddoel v. d. Bond mag niet zijn het steunen van noodlijdende leden. Vergaderingen in Den Haag en te Rotterdam zijn te kostbaar om vaak te worden georganiseerd. De Burgerwacht is geen politieke instelling (in antwoord op protest tegen aansluiting).

De hr. v. d. Brugh, secr. v. h. Hoofdbest. der Ver. Oost en West, verlaat de vergadering. Hierna doet de Voorzitter eenige mededeelingen omtrent ingekomen brieven, bezoek aan Dordrecht enz. De Surinamefilm zal op verzoek van den Voorzitter misschien kosteloos worden afgestaan door het A. N. V. Verder doet de Voorz. verslag van den boottocht, die als geslaagd beschouwd mag worden. De kosten van inkomsten en uitgaven hielden elkaar juist in evenwicht, hetgeen ook de bedoeling was. Uit het behaalde succes put het bestuur moed om voor te stellen een tochtje naar Volendam en Marken, tegen het begin der volgende maand. Na eenig heen en weer praten wordt hiertoe besloten en wordt een commissie benoemd, bestaande uit den 2en secretaris, de dames M. Vierdag en A. Gemmel en den heer L. Daale, om den tocht nader te regelen. De hr. G. Wong laat weer een protest hooren tegen de „uitsluiting" van de Rotterdammers bij de Vecht-excursie, meent verder dat een afschrift der notulen behoort te worden doorgezonden aan de afdeelingen en besluit men de reeds geuite bedreiging: dat Rotterdam zal uittreden als aan z'n grieven niet wordt tegemoet gekomen. De hr. Liems, ex-secretaris, meent dat een verkort verslag der handelingen zeker naar de afdeelingen mag gaan. Ten slotte belooft de 2e secretaris den afdeelingscommissarissen verslagen te zenden en wordt de militante Rotterdammer gemachtigd vergaderingen te beleggen, mits hij zorgt, dat de achterstand worde aangezuiverd. De hr. Liems interpelleert omtrent de commissie-Platt. De hr. Wong vraagt: wat de positie is der commissarissen. De Voorzitter antwoordt, dat ze beschouwd worden als bijzondere leden als een soort bestuursleden.

De hr. Corsten richt een woord van warme hulde

en erkentelijkheid tot den Voorzitter voor diens krachtigen steun en voorlichting bij zijne aankomst in A'dam. Slecht gedrag van sommige landgenooten is oorzaak van wanklanken in Suriname. Des te meer lof verdienen de anderen, die ernstig trachten hier vooruit te komen. Wekt op tot contributiebetaling, want zonder geld kan geene vereeniging bestaan. De Voorzitter dankt voor de hartelijke toespraak.

De hr. Petit, secr. van afd. Amsterdam v. d. Ver. Oost en West, houdt een korte, hartelijke speech, waarin hij zegt, dat hoewel het sinds kort is, dat hij kennis heeft mogen maken met den Bond en den Voorzitter, hij in die korte spanne tijds beide heeft leeren waardeeren. Hij is dan ook bereid, waar noodig, krachtdadig den Bond te steunen en spreekt ook uit naam van de Ver. Oost en West, die hij hier vertegenwoordigt en van de „Old Fellows".

Verder wordt nog gesproken over de voorbereiding van de herdenking van het jubileum der Koningin door een kunstavond met Surinaamsche tafereelen en apotheose, waarvoor de hr. Scheukel aangezocht en bereid bevonden is.

Het Koninkrijk der Nederlanden omvat het grondgebied van Nederland, Nederl.-Indië, Suriname en Curaçao

Art. 1 van de Grondwet van het Koninkrijk der Nederlanden.

Nu is aan de orde punt 6: Lezing over den Emancipatie door den 2en secretaris, dr. A. R. Rellum. Deze houdt eene opwekkende lezing van algemeene strekking, waarin hij duidelijk naar voren brengt de beteekenis van slavernij, slavenhandel en emancipatie voor den neger in het algemeen en den Surinaamsche neger in 't bijzonder, verklaart er trotsch op te zijn neger te heeten en in deze vergadering de vertegenwoordiger en exponent der Pan-Afrikaansche gedachte te mogen zijn. Aan het eind van zijne lezing, die met luid applaus begroet werd, wekte hij op tot het laten vallen van alle scheidsmuren van vooroordeel, tusschen afstammelingen van één ras, loten van één stam en wijst naar Noord-Amerika als het geestelijk hoofdkwartier van den rasbewusten neger.

De Voorzitter dankt den lezer en stelt voor een telegram van hulde te zenden aan de Koningin voor het initiatief van haar Vader, Willem III, dat tot de emancipatie zou hebben geleid. De 2e secr. bestrijdt dit voorstel op grond van onjuistheid der toelichting en toont aan dat de emancipatie niet door persoonlijk ingrijpen van den toen regeerenden Vorst is ontstaan, zoodat de grond voor het voorstel vervalt. Bij stemming door zitten en opstaan stemt de vergadering unaniem tegen, op den Voorzitter na. Hierna sluit de Voorzitter de bijeenkomst omstreeks elf uur.

Namens den B. v. Surinamers,
de 2e Secretaris,
Dr. ALBERT R. RELLUM.

Ingezonden.

'?s-Gravenhage, 15 Juli 1923.

*Aan
de Redactie-Commissie van het
Koloniaal Weekblad.*

M. H.

Bij het lezen van het laatste nummer van het K. W. viel mij het volgende in.

Wanneer in ons gezin iets bijzonders gebeurt b.v. een verloving, huwelijk, geboorte of sterfgeval plaats heeft, dan adverteeren wij in een of meer plaatselijke bladen en zenden misschien nog kaarten aan de meer intieme bekenden — voor zoover wij hunne adressen weten — maar verder gaat men gewoonlijk niet.

Van advertentiën in Indische bladen komt doorgaans niets; trouwens dat zou meestal ook niet veel baten, want die couranten hebben als regel slechts een beperkte kring

...ers en dan nog alleen op de plaats waar ze worden uit-...even.

...et gevolg van dezen toestand is dat, wat er in oude fami-... gebeurt, slechts bekend raakt bij de meer intieme vrien-...n en bij een gedeelte onzer stadgenooten.

...och hebben Indische menschen gewoonlijk een groot aan-... bekenden, verspreid over Nederland en Indië, misschien ... zoowat over de geheele aarde, die wel is waar niet zóó ... de interne behooren dat men ze een kaart zendt, maar ... wier belangstelling men toch voldoende overtuigd is, ... men ze gaarne met de bijzondere gebeurtenissen in ons ... in kennis zou stellen, als men dat op een geschikte ... niet te kostbare manier kon doen.

...ie allen worden bij de gebruikelijke manier van bekend ...ken niet door ons bereikt en blijven dus in onwetendheid.

...at is jammer!

M.i. zou men hieraan op uitstekende wijze zonder veel ...sten kunnen tegemoet komen door zijn familie-adverten-... te doen opnemen in het alom verspreid en veel gelezen ...loniaal Weekblad.

...et blad zou er door winnen aan aantrekkelijkheid en ... advertentiekosten kunnen een haar welkomen steun voor ... kas vormen.

...ocht U met deze gedachte instemmen, dan vindt U t.z.t. ...cht eens een gelegenheid om haar ten beste van het K. ... uit te werken en tot uitvoering te brengen

...oogachtend,

Uw dienstwillige

...it denkbeeld lijkt ons uitnemend toe en gaarne openen ... dadelijk de gelegenheid tot uitvoering daarvan met een ...iale kolom voor Familie-advertenties. Voor inlichtingen ...betreffende wende men zich tot de Drukkerij Ten Hagen, ...elstraat 20, Den Haag. RED.-COMM.

Van groot belang voor Verlofgangers en Repatriëerenden.

Geachte Redactie!

...ergun mij, al verliet ik voor enkele jaren ons schoon In-...ndie, nog een enkele maal mijne belangstelling te mogen ...en voor wat betreft een vraagstuk van de eerste orde ... allen, die, hetzij naar Holland terugkeeren of als ver-...gangers een kort poosje in het vaderland komen door-...engen.

...e eerste en grootste moeilijkheid is dan deze: hoe kom ...voorloopig aan een geschikte woning, goed, frisch, niet ... en niet te klein; behoorlijk gemeubeld.

...oor velen was de oplossing van het „woon-vraagstuk" ... intens moeilijk, dat het een schaduw wierp op het ge-...le verlof.

...it nu was mij aanleiding om in Holland zijnde eens rond ...en of op een of andere wijze hieraan kon worden tege-... gekomen, en werd te Rotterdam mijn aandacht geves-... op een al ruim tien jaren bestaande instelling, die m.i. ... repatrieerenden en verlofgangers van groote beteeke-...kan zijn. Deze instelling draagt den naam van „'s Zomers ...en", gevestigd te Rotterdam, kantoor: Noordsingel 26a. ...recteur is de heer H. A. C. v. d. Kraan, lid van den ...erdamschen Gemeenteraad.

...ommissarissen zijn ... welbekende heeren: G. L. M. van ... J. Mees P.R.zn. (... r Firma R. Mees en Zoonen); J. ...perda Wierdsma; W. C. Hudig en J. C. Vaes.

...et kapitaal der vereeniging is bijeengebracht deels door ...landers, die des zomers van de vacantieverblijven gebruik ...en maken, deels door groote Bankinstellingen als Mees ...del-Maatschappij en particulieren als A. G. Kröller, Otto ...hlin, B. E. Ruys, e.a.

...et doel der instelling is goede en goedkoope huizen te ...huren tegen zoo laag mogelijken prijs. Nu reeds heeft ...mers Buiten er een kleine zestig in eigendom in alle ...en des lands als Scheveningen, Katwijk aan Zee, Oost-...ne, Zandvoort, Amersfoort, Baarn, Ulvenhout, enz., enz. ... heeft de Vereeniging tw eeHotels. Vooral in het najaar, ...ter en voorjaar zijn de prijzen heel laag. Voor slechts ... gulden per maand heeft men vanaf 1 October tot en ... April b.v. een geheel vrij gemeubeld huis te Baarn met ... zeven kamers en een keuken. Te Scheveningen b.v. een ...tage, vier kamers en keuken voor hetzelfde bedrag; ... honderd gulden per maand een geheel vrij beneden- of ...enhuis, elk met minstens zes of zeven kamers.

...et komt mij voor, dat deze Instelling, voor hen die hun ...of in Holland willen doorbrengen buiten, in die behoefte ...llerend voorziet en het zeker aanbeveling verdient daar-... goede nota te nemen.

...et dank voor opname in Uw blad,

EEN VERLOFGANGER.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Egypte en Indië.

De heer *Van Ghert* heeft, evenals de Java Bode, aanstoot genomen aan de uitspraken van Graaf van Limburg Stirum; in zijn blad, de *Nwe Soer. Crt.*, schrijft hij o.m.:

Wat graaf Van Limburg Stirum in zijn gesprek met mr. Wormser *niet* heeft doen uitkomen, is: dat de klasse van „intellectueelen" in Egypte naar verhouding veel talrijker is dan in Indië; dat deze intellectueelen reeds een zekere politieke training hebben doorgemaakt; dat uit hun rijen eenige werkelijk begaafde mannen zijn voortgekomen, zooals b.v. Zagloel Pasja; ten slotte: dat er in Egypte reeds een inheemsche middenstand bestaat, zoodat men voor de economische ontwikkeling van het land toch niet uitsluitend is aangewezen op buitenlandsch kapitaal.

Men vergelijke hiermede eens den toestand in Ned.-Indië! Waar zijn de superieure mannen, aan wie de regeering kan worden toevertrouwd? Waar is de klasse, die economischen weerstand bezit? Waar zijn de inheemsche kapitalisten, die, als het vreemde kapitaal zich terugtrekt, in staat zouden zijn; met hun geld de bronnen van welvaart aan te boren?

Ze zijn er niet! En ze zullen er over een halve eeuw vermoedelijk ook nog wel niet zijn!

„De kwestie van zelfbestuur is in Egypte geen vraagstuk meer", verzekert graaf Van Limburg Stirum, en hij knoopt er meteen een opmerking omtrent de toekomstige autonomie van Ned-Indië aan vast.

Maar de dingen, die hij samenvoegt, zijn niet gelijk; een Egyptenaar staat intellectueel hooger dan een Javaan; hij is energieker en ziet het nut in van spaarzaamheid; beter Mohamedaan dan de Javaan, is de Egyptenaar toch minder fatalistisch aangelegd; hij weet bijvoorbeeld, dat, als hij-zelf niet de handen uit de mouwen steekt, anderen het werk ook niet voor hem zullen doen.

Ziedaar het groote verschil!

De bevolking van Ned.-Indië is achterlijk in alle opzichten; vanzelf heeft zij dus nog een zeer langen leeftijd door te maken vóór van meerdere politieke zelfstandigheid sprake kan zijn; haar nu reeds, of binnen afzienbaren tijd, autonomie verleenen, zou beteekenen: deze schoone landen willens en wetens naar den afgrond drijven.

De meest oprechte overtuiging van een ex-landvoogd stoot niet omver de waarheid, dat een volk zonder economisch weerstandsvermogen nooit zijn zelfstandigheid zal kunnen behouden. De taak eens „overheerschers" wijst zich hier dus vanzelf, en zoolang de verheven geesten, die de politiek der Regeering critiseeren, niet kunnen aantoonen, dat het Gouvernement opzettelijk dezen plicht verwaarloost, zoolang kan men spreken van een zegenrijk bestuur.

Dat de toekenning van de autonomie door inheemschen, die reeds oordeel des onderscheids bezitten, als een toekomst-ideaal wordt beschouwd, is volkomen begrijpelijk; maar eene Regeering, die te spoedig de banden slaakt en den schijnt voor het wezen neemt, zou aan het volk, dat zij bestuurt, eer een misdaad begaan, dan het een dienst bewijzen.

Wat Egypte ten slotte betreft, zeker loont het de moeite, den gang der gebeurtenissen daar te lande met aandacht te volgen, zooals elk experiment op staatkundig gebied belangstelling verdient; maar men trede niet — het zij met eerbied gezegd — in vergelijkingen, die, door het groote verschil der objecten, kant noch wal raken!

De *Java-Bode* van 29 Mei voegt hier aan toe, dat de heer Van Ghert een waar woord heeft neergeschreven. Alleen lijkt het haar te generaliseerend uitgedrukt, waar hij de bevolking van Indië in alle opzichten achterlijk noemt. De bevolking van Indië is in meer dan één opzicht het tegendeel van achterlijk en er zijn reeds vrij veel intellectueele Inlanders, wier aantal constant toeneemt. Overigens is het blad het met den schrijver wel eens.

De *Sum. Post* van 2 Juni daarentegen, geeft over het gesprek met den Nederlandschen gezant te Caïro het volgende *waardeerende* oordeel:

Ziedaar eenige behartigenswaardige wenken van een staatsman, die met zijn gedachten niet aan de oppervlakte der actueele verschijnselen blijft kleven, doch dóórdringt naar den ondergrond.

Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht. Op het terrein der politieke opleving van een volk zijn de uiterlijke actueele verschijnselen niet de hoofdzaak, maar intusschen wel van belang om de algemeene gesteldheid van het volk te doorzien. Wij in Indië plegen niet verder te zien dan de direct waarneembare enkele feiten, welke zich nu en dan voordoen, en aan zulke feiten geven we dan nog liefst een explicatie, welke voor ons de gemakkelijkste is en waarmede we terstond van de zaak af zijn: een paar raddraaiers hebben een eigenlijk zeer rustige, slapende, tevreden bevolking voor een moment opgehitst.

Het Britsche bestuur heeft in Egypte dezelfde fout gemaakt. „De fellah dacht slechts aan de bebouwing van zijn grond, wenscht alleen maar met rust gelaten te worden, was tevreden met het Britsche bestuur. Er waren alleen maar eenige nationalistische heethoofden, die zich geheel ten onrechte aanmatigden, het intuïtief verlangen van de massa der bevolking weer te geven."

De Britten hebben in Egypte de vruchten van deze kortzichtigheid moeten plukken. Voor ons ligt in de Egyptische geschiedenis der laatste jaren een waarschuwing, doch vooral ... leering.

De heer Van Limburg Stirum heeft deze actueele Egyptische geschiedenis blijkbaar niet alleen maar met de gewone „belangstelling" gevolgd, doch zich rekenschap gegeven van 't geen hij om zich heen zag gebeuren en waarin hij als gezant een dieperen kijk heeft kunnen slaan dan een ander, en daarbij heeft juist Indië, dat zich in een ander, vroeger stadium van ontwikkeling bevindt, hem voor den geest gestaan.

De ondervindingen, welke hij te Caïro opdoet, nu Egypte een souvereine Staat is geworden met een eigen verantwoordelijke regeering en volksvertegenwoordiging, zullen misschien nog eenmaal goede vruchten afwerpen voor de voortzetting van onze taak in Indië.

De nieuwe Onderwijsbegrooting.

Het *Soer. Hbl.* van 2 Juni zegt in zijne beschouwing van de begrooting van onderwijs voor 1924 o.m.:

De Regeering heeft woord gehouden en haar belofte om geen vitale deelen van de onderwijsvoorziening aan te tasten ondanks alle bezuiniging, ingelost.

Het onderwijs, in al zijn schakeeringen, blijft de volle aandacht behouden, wat zeer juist is, terwijl daarnaast gezondere beginselen baan breken. Zoo is de post *beurzen voor onbemiddelde leerlingen* van de middelbare-, technische- en muloscholen teruggebracht van ƒ 363.680 tot ƒ 200.000. Niet aan waarlijk veelbelovende jongelieden wordt de kans op een beurs ontnomen, doch wèl aan de groote categorie middelmatigen, die tot heden op kosten van de belastingbetalers tot overbodige en uit hun milieu gerukte pseudo-intellectueelen worden gevormd. Ook is een einde gemaakt aan het stelsel om de leerlingen van verschillende onderwijs-inrichtingen niet alleen gratis onderwijs, maar ook gratis huisvesting en voeding te verschaffen.

Voor 1924 wordt gerekend op de opening van 300 *nieuwe volksscholen* (dessascholen). De bouwkosten worden door de dessa gedragen.

Het minimum *schoolgeld* voor de Hollandsch-Inlandsche school wordt gebracht op ƒ 3 p. m. en voor de Mulo-school op ƒ 5 p. m. Alleen door verhooging van de middelen kan de Regeering de onderwijsversobering tot het thans voorgestelde ontwerp beperken. De Regeering heeft gelukkig begrepen, dat de schoolgelden voor de Eur. lagere scholen en de middelbare scholen hun uiterste grens reeds hebben bereikt. Nu zullen de middelen worden verstrekt door schoolgelden te heffen van de leerlingen van allerlei speciale scholen en leergangen.

Op *de opening van nieuwe* Eur. lagere scholen wordt voor 1924 niet gerekend; wèl op de opening van 4 nieuwe Holl.-Chineesche scholen en 10 Holl.-Inlandsche scholen. Zoolang geen verbetering is gekomen in den financieelen toestand, zal bij de beoordeeling van de behoefte aan nieuwe scholen een strengere maatstaf worden aangelegd, in dien zin, dat in het algemeen toestemming tot de oprichting van een nieuwe school alleen zal worden verleend, wanneer uitstel van haar oprichting bepaald onraadzaam zou moeten worden geacht of andere bijzondere redenen aanwezig zijn, om niet te wachten met de subsidieering der school. Op grond van de thans beschikbare gegevens rekent de Regeering voor 1924 op de oprichting van twee nieuwe bijzondere mulo-scholen en tien nieuwe bijzondere lagere scholen op Westerschen grondslag.

In 1924 zal de *Technische Hoogeschool* door de Regeering moeten worden overgenomen en de *Rechtskundige Hoogeschool* geopend worden. Het blad twijfelt er aan of het Indische hooger onderwijs op hetzelfde hooge peil zal kunnen staan als het Nederlandsche, waar de omstandigheden, de voorwaarden voor succes, zooveel gunstiger zijn. De rechtsstudie bovenal heeft cultureele, sociologische beteekenis. Schr. hoopt, dat de Rechtskundige Hoogeschool geen bakermat van intellectueele hooggrijpers moge worden doch een bron van wijsheid, van breede en diepe levenspeiling.

Met voldoening begroet het blad de drie nieuwe openbare *leergangen in bankwerken en smeden* voor Inlanders.

De Regeering wil voor den *Zeevaartkundigen Cursus* '23—'24 geen leerlingen aannemen, in verband met de geringe kans voor de abituriënten van den leergang om een emplooi te vinden. De Regeering sluit hierdoor voor tal van jongelieden de kans af om stuurman te worden. Straks is er wellicht weer gebrek aan stuurlieden. Het blad vernam, dat vele leden van den Volksraad zich tegen het sluiten van den leergang voor de zeevaartkunde zullen verzetten, ook omdat er maar één zoo'n leergang in Indië is.

Als subsidie voor de *Burgeravondschool te Soerabaja* is ƒ 50.000 uitgetrokken; voor de bijzondere *Kweekschool* voor Onderwijzers en Onderwijzeressen te Bandoeng, uitgaande van het Indo-Eur. Verbond ƒ 40.000. Het *Soer. Hbl.* biedt het I. E. V. zijn gelukwenschen aan met zijn geslaagd initiatief en thans ook met den in uitzicht gestelden regeeringssteun.

Het incident te Djokja.

Tijdens het bezoek van den Gouverneur-Generaal aan de Vorstenlanden, werden te Djokja knal-bommen naar het rijtuig van den Landvoogd geworpen, eerst op de aloon-aloon, vervolgens voor het postkantoor. Eén der paarden uit het gevolg schrikte zoodanig, dat het tusschen de toeschouwers terechtkwam, met het droevige gevolg, dat een Inlandsche vrouw zulk een trap kreeg, dat zij aan de gevolgen overleed.

Het *Soer. Hbl.* van 1 Juni noemt het gebeurde: *een kwajongenswerk, dat duidt op een veranderden geest onder de bevolking in de Vorstenlanden;* het blad vindt dit zeer juist geformuleerd in het *Bat. Nbl.*, dat zich als volgt uit:

In de Vorstenlanden, waar adat er hormat zijn saamgeweven, zit de eerbied voor het gezag nog steeds zóó diep, dat voor ongepastheid tegen een

drager van het gezag geen plaats is. Alzoo niet voor een kwade grap tegen den hoogste in den lande, de gast bij den Vorst.

Daar komt dan nog bij, dat het niet bij één geval bleef en dat de volksmenigte, groot gebracht en opgevoerd in haast devote aanbidding voor den Vorst, de(n) dader(s) heeft laten ontsnappen.

En nu moge het waar zijn, dat de geest des tijds ook de Vorstenlanden niet onberoerd liet, ook daar adat en hormat een deuk gekregen hebben — het blijft vooral in die omgeving iets ongehoords, dat men den hoogste in den lande tot doelwit dorst kiezen voor een onbeschoftheid, welke daarom het karakter krijgt van een demonstratie.

De demonstratie van den kwaden geest tegen het gezag, welke over een deel der bevolking vaardig is geworden.

En om die reden zal het gebeurde een vlek blijven op de ontvangst, door Djokja den Landvoogd bereid.

Radio.

De *Loc.* van 29 Mei bericht, dat de Landvoogd de plannen heeft goedgekeurd tot oprichting van zes nieuwe radiostations, o.a. te Merauke, Boeton, op twee plaatsen in Oost-Borneo en te Siak Sri Indrapoera, welke stations reeds gereed zijn, terwijl de oprichtings- en andere onkosten bestreden zullen worden uit de landschapskassen.

De openstelling van de radiofonische verbinding tusschen Makasser en Soerabaja zal dit jaar plaats hebben.

De radio-dienst bewees zeer nuttige diensten gedurende de staking.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Het district Toengkal (Djambi).

Het in de Residentie Djambi (Sumatra) gelegen district Toengkal heeft Indragiri tot Noord- en de zee tot Oostgrens, met Pelaboean Dagang als zetel van het districtshoofd, terwijl aan de monding van de Toengkalrivier een opziener der in- en uitvoerrechten is gevestigd.

Behalve de uitgestrekte natte en droge rijstvelden, zoowel te Pelaboean Dagang als in het gebied van Merboeng, treft men uitgebreide en zeer goed vruchtdragende klapperaanplantingen aan.

Duizende picols copra van zeer goede kwaliteit worden jaarlijks naar Djambi en Singapore uitgevoerd.

Verder zijn de artikelen van uitvoer pararubber, rotan en gedroogde visch.

De communicatie tusschen Koeala Toengkal met Pelaboean Dagang en Loeboek Kambing geschiedt te water per praoe en zou belangrijk kunnen worden verbeterd, wanneer een hekwieler in de vaart zou kunnen worden gebracht.

Eenmaal 's weeks wordt Koeala Toengkal aangedaan door een handelsstoomer van Singapore, die via Djambi de gemeenschap met deze Engelsche vestiging onderhoudt.

Het zijn hoofdzakelijk Bandjareezen (Bandjarmasin, Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo), die zich in Toengkal metterwoon hebben gevestigd, terwijl dit gebied tevens de aanlegplaats is voor de Orang Laoet of ook wel Orang Seka genoemd, die, met hunne gezinnen, levenslang in hunne vaartuigen op zee rondzwerven, hoofdzakelijk aan de monding van de Indragiri en Siak-rivieren en voorts in de buurt van de eilanden Banka en Billiton.

De huidskleur dezer lieden aan de monding van de Toengkalrivier is opvallend donker, terwijl hun lichaamsbouw krachtig is.

Door hunne lange armen kan men ze al spoedig van de Maleiers onderscheiden.

Zij zijn nog niet aangeslagen in de belasting, in verband met de bestaande onzekerheid omtrent de plaats, waar zij zich ophouden, die afhankelijk is van de weersgesteldheid op zee.

Bij kalm weer laten zij zich door den stroom mede voeren en komen dan wel ergens terecht.

„Nautilus" schrijft in de „Pernigaan" van 1 Februari 1923, dat zij anderen, zoo goed en zoo kwaad als het gaat, nadoen en mede bidden, als zij in gezelschap zijn van Mohamedanen.

Ten gevolge van dat mede bidden is een gedeelte der Orang Seka echter reeds Mohamedaan geworden.

Zij vinden hun bestaan in het duiken naar akar bahar, het zoeken naar koraalsteen en in de vischvangst.

Zij voeden zich hoofdzakelijk met sago en visch. Allen, oud en jong, zijn ervaren duikers.

In het Toengkalsche zijn de meeste woningen opgericht op den rivieroever, volgens Palembangsch model en op palen, die somtijds worden ingegraven, somtijds ook niet.

Het dak is van alang-alang of gedekt met takken van den sagoboom, de omwanding is van boomschors, bamboe, dan wel van bladeren van den nipa- en sagopalm.

De bevolking van het district Toengkal staat bekend als zeer spaarzaam te zijn.

Van een roekeloos gebruik maken van geld, is geen sprake, behalve in geval van huwelijk en overlijden.

De kleeding is al even eenvoudig als het voedsel dat genuttigd wordt.

Hetgeen men gaarne koopt, is zout en tabak; de overige levensbenoodigdheden zoekt men zelf.

Groentetuinen treft men bij elke woning aan en iedereen heeft zijne kippen, eenden en geiten.

De volksvijand is de tijger, die niet alleen in de Bovenstreken, doch ook in de Benedenlanden bijzonder veel voorkomt.

Men laat er zich weinig aan gelegen liggen en begeeft zich zoowel overdag als des nachts waarheen men wil.

Van het bespringen door tijgers hoort men evenwel zeldzaam.

In de gezinnen valt het aantal kinderen op.

Deze volgen meestal hunne ouders naar het bosch of op de vischvangst.

Aan het onderwijs is nog niet veel gedaan.

Het districtshoofd, met name de heer Njato gelar Soetan Pamainan, heeft thans het initiatief genomen en twee dessascholen opgericht, n.l. te Koeala Toengkal en te Merboeng, waarvoor hij allen lof verdient en welke daad er toe heeft geleid dat thans zijn naam in Toengkal met eere wordt genoemd.

De verslaggever hoopt, dat hij nog vele jaren getuige moge wezen van den vooruitgang van het land.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over nieuwe toestanden.
II (Slot).

Het door den schrijver medegedeelde feit is slechts een van de vele, waarbij intellectueele Chineesche jonge meisjes in Ned.-Indië, tengevolge van het overtreden der Chineesche beschavingswetten, in groote moeilijke levensomstandigheden zijn geraakt.

Er zijn daaronder van behoorlijke geboorte-extractie en dochters van welgestelde, rustige burgers.

Bij deze aanwezige toestanden kan men, naar schrijvers meening, toch moeilijk van vooruitgang van de beschaving spreken.

Deze hangt niet af van de hoeveelheid kennis en opvoeding, welke men een meisje bijbrengt, en welke meer ligt op den weg van plichtgetrouwe mannen.

De Chineesche wetten en de natuur van de vrouw verzetten, zijns inziens, zich tegen het uitoefenen van de sport door de vrouw.

De Chineesche wetten eerbiedigende, heeft de vrouw geen behoefte aan sport, terwijl zij, door

BESCHIKBAAR.

haar zwakkeren lichaamsbouw, daarvoor niet geschikt is en zich ook moeilijk er voor kan voorbereiden.

De Chineesche ouders, die een waardevolle huishouding voor hunne dochters op prijs stellen, geven dan ook geene vergunning tot het uitoefenen van de sport, hetgeen herhaaldelijk tot botsing in den familiekring tusschen ouders en kinderen aanleiding geeft.

Het Chineesche familieleven in Ned.-Indië kan men niet vergelijken met dat van de Westerlingen, die afhankelijk zijn van vreemde werkkrachten, terwijl de Chineezen hunne werkkrachten, als huisbedienden, koks, enz. trekken uit eigen familiekring, die tevens huisgenooten zijn en geen loon voor hunne prestaties ontvangen.

Als de kat slaapt?

Op Zondag 29 Januari 1923 had eene huishoudelijke vergadering plaats te Malang van de partij van den Economischen Bond, welke samenkomst door de vertegenwoordigers van de verschillende afdeelingen werd bijgewoond.

Het schijnt, zoo schrijft men in de Perniagaän van 1 Februari 1923, dat de Bond in den laatsten tijd zwakker optrad dan voorheen, zoodat men nieuwen moreelen steun zoekt en dit meer in het bijzonder in de afdeelingen Kediri en Probolinggo.

Uit een politiek oogpunt acht men den bestaanden toestand twijfelachtig, terwijl van de zijde der centrale concentratie ernstig gevaar opdoemt door hare actie, welke ten doel heeft beweging te brengen in de verschillende volksgroepen en de lagere volkslagen rijp te maken voor een eventueel verzet.

Vroeger heerschte er verdeeldheid in die concentratie en bestond er geen centrale leiding, doch thans is dat anders geworden.

Het zwakke optreden van den Bond tegen de volksleiders, schrijft men toe aan het feit, dat de Regeeringsadviseurs en in de eerste plaats de leiders van het bureau van Inlandsche zaken te ethisch zijn.

Het Europeesch bestuur, zegt de schrijver, zingt het bekende kinderslaapliedje „nina bobo", verspreidt berichten, welke de massa moeten gerust stellen en is tevreden als het maar geen last heeft.

Het is dus noodig dat de vredelievende partij van den Economischen Bond wat krachtiger optreedt en waarin de schrijver aanleiding vindt te blijven opwekken tot het verleenen van steun en hulp aan die partij, als tegenwicht tegen de actie der Centrale Concentratie, die algeheele verandering van toestanden op haar program heeft gesteld.

In verband met de aanstaande verkiezingen voor leden van den Volksraad zal men het zoodanig moeten aanleggen, dat in de locale raden personen zitting nemen, die de vredelievende en gematigde politieke richting zijn toegedaan.

Over de Inlandsche beweging sprekende, is de schrijver van meening, dat, wanneer die ten doel heeft de oogen van de verschillende volksgroepen te openen, dezen te bewegen mannelijk op te treden en zich niet meer te laten uitpersen, niemand, ook de Chineezen niet, daartegen bezwaren kunnen inbrengen.

Dit is zijn inziens in hoofdzaak een geschil tusschen de Indische Regeering en het inlandsch element.

Dat element wenscht geen bestendiging van het Nederlandsch gezag en als dat geschiedt door verzet te plegen tegen alle maatregelen van bestuur, dan is een krachtiger optreden van het bestuur gemotiveerd.

Een slimme rat toch heeft geen vrees voor een slapende kat.

Het Inlandsch element verlangt, dat het eiland Java aan eigen volk zal worden teruggegeven.

Wanneer dit langs zijwegen geschiedt, dan wil dat nog niet zeggen, dat de andere volksgroepen in Indië in die beweging moeten worden opgenomen.

Eerst wanneer het geschil de Chineesche belangen raakt, zal het Chineesche element niet achter kunnen blijven partij te kiezen.

Met betrekking tot het gaan langs zijpaden, zegt de schrijver, dat het al zoo dikwijls is gezegd, dat de personen, die zichzelf tot volksleider hebben opgeworpen, van arme lieden tot welgestelde burgers zijn geworden en dit door het domme volk geldelijk te misbruiken.

Persoonlijk heeft hij in zijn omgang met het volk met weemoed gezien, hoe dat volk door eigen landgenoot wordt uitgebuit en hoe die goedgeefschheid den toorn opwekt van de andere bevolkingsgroepen.

De volksleiders willen zoogenaamd de zon laten schijnen voor het volk, opdat dit daarvan voortdurend genieten moge, doch in werkelijkheid is het om geldbezit te doen.

En, als dan voor het volk het licht is opgegaan, schuurt de leider zijn piek om bij de Chineezen, in eene verwijderde omgeving het feit te verspreiden, dat hij bestolen is geworden.

Onder dat licht bezien, is die zoogenaamde volksleiding niets anders dan visschen in troebel water.

Gelukkig zijn niet alle volksleiders van hetzelfde gehalte.

De heer Tjipto is zeker eene uitzondering.

Weinig kuren tentoon spreidende, wenscht hij ook geen haat te zaaien tusschen de verschillende volksgroepen, doch met het ongunstig gevolg, dat hij weinig aanhang onder de domme, groote menigte heeft.

In het algemeen kan men zeggen, dat waar geen opgewekte, vrolijke afleiding voor de menigte aanwezig is, er ook geen toeschouwers zijn.

Men kan dat bij eene wajangvertooning waarnemen.

De pikante grollen en het uiten van banaliteiten bij zulk eene gelegenheid door den „dalang" zijn het eenige middel, om de toeschouwers bijeen te krijgen en hunne slaap te doen overwinnen.

Doch of zij bij die vertooning al of niet in slaap vallen is den dalang onverschillig.

Hoofddoel is dat hij zijn geld krijgt.

En zoo is het, naar schrijver's meening, ook met de Indische volksleiders, tegen wie, volgens zijne overtuiging, de Indische Regeering nog te slap optreedt.

BESCHIKBAAR.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Een vorstelijk geschenk.

In de Wereldkroniek van 14 dezer geeft v. d. K. te Solo eene beschrijving, met afbeeldingen, van de geschenken, welke Z. H. de Soesoehoenan van Soerakarta zal aanbieden aan onze Koningin bij gelegenheid van Haar zilveren regeeringsjubileum. Deze geschenken bestaan in een damesschrijftafel met stoel, vervaardigd naar het ontwerp van den regent Wreksodiningrat, hoofdarchitect van den Kraton, zoon en naamgenoot van wijlen den bekenden en genialen Wreksodiningrat. Overigens bestaat het geschenk uit zware gesneden houten lijsten, welke bestemd zijn voor de portretten van den Soenan en twee zijner gemalinnen. Al deze voorwerpen zijn prachtig bewerkt en leggen getuigenis af van het hooge standpunt der Vorstenlandsche kunst.

Het gezantschap dat namens den Soenan de geschenken aan H. M. zal aanbieden, is reeds scheep gegaan en bestaat uit Soenan's zoon Prins Koesoemojoedo, wien als secretaris is toegevoegd de bekende dokter Radjiman, en gevolg.

Hetzelfde Nr. van de Wereldkroniek brengt nog bijzonderheden, in woord en beeld, van de verwoestingen, aangericht door de jongste aardbeving in Maos.

Jaarboek van het Mijnwezen.

Ter Landsdrukkerij te 's-Gravenhage is verschenen het vierde gedeelte der Verhandelingen van het Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. O. I. over het jaar 1920 (49e jaargang), met een afzonderlijken platen-atlas.

Het boekwerk is gewijd aan de resultaten der palaeontologische onderzoekingen van de tweede Nederlandsche expeditie naar Timor in 1916, onder leiding van Prof. Dr. H. G. Jonker (die kort na de terugkeer overleed) en uitgegeven door Prof. Dr. H. A. Brouwer. Het is verdeeld in 3 afdeelingen, welke bevatten: Overzicht van de onderzoekingen der expeditie, door H. D. M. Burck. — On a collection of

per Cretaceous teeth and other remains from a deep sea posit in the island of Timor, by L. F. de Beaufort. — monoidea trachyostraca aus der mittleren und oberen von Timor, von C. Diener.

De Macedoniër.

D. Bakker, te Jogjakarta, schrijft in het Juni—Juli Nr. dit zendingstijdschrift een artikel over de wajang, waar de vraag ter sprake komt of een wajang-voorstelling Javaansche Christelijke kringen mag worden geduld. Zeer wendt de Christen-Javaan zich ervan af, zegt schr., wel hij daarmee iets prijs geeft wat hem lief is. Doch Christelijk leven is een leven van zelfverloochening. hij krijgt er iets anders voor in de plaats: de geschiedenis van het werk Gods tot verlossing van zondaren, een schiedenis die oneindig ver staat boven de wajang-verhalen, die totaal buiten de werkelijkheid staan. Het is onmiskenbaar waar, dat de Javaan zeer gehecht is aan de wajang. Er is niets wat hem zoozeer boeit. Gansche nachten hij luisteren naar den dalang. De wajang trekt het volk. zou voor de Zending een zaak van belang zijn indien iets kon doen om het daardoor te brengen onder den invloed van het Evangelie. De echt-Javaansche wajang kan echter niet voor worden gebruikt. Het eenige wat de ding doen kan om het gemis van de Javaansche wajang vergoeden, is de Bijbelsche Geschiedenis vertellen, toegelicht met lantaarnplaten, een Christelijke wajang in optima. En verder moet ze aan de toekomst overlaten of er Christelijke wajang zal ontstaan, die niet verlicht wordt Westersche lantaarn-plaatjes, maar waarin de echt-Javaansche kunstzin tot uiting komt. Rechtstreeks kan ze op geen invloed uitoefenen....

Overigens bevat dit Nr. o.m.: Van de zelfstandigheid der Indische Kerken, door D. K. Wielenga. — Onze Medische dienst, door D. K. Wielenga. — Zendingsleer, door D. Pol.

De Indische Mercuur.

No. 28. Een nieuwe desinsectie methode (Het insectamcédé), door Dr. H. G. Ringeling. (Onder desinsectie verstaat schr. het dooden of ontdoen van insecten, schadelijk cultures). — Economisch overzicht van Ned.-Indië, de Straits Settlements, Britsch-Indië, Hongkong en Japan over 1922. (Ontleend aan het jaarverslag der Ned. Handelmaatschappij). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Officieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft literatuur over oliën, vetten en wassen.

Economische toestand van Suriname.

Omtrent den economischen toestand van Suriname gedurende het eerste kwartaal 1923 ontleend de Ind. Merc. aan Handelsberichten:

De uitvoer der voornaamste producten bedroeg (in K.G.):

Producten	Eerste kwartaal 1923	1922
Cacao	165.867	177.328
Suiker	3.769.816	2.601.219
Koffie	1.221.169	815.513
Balata	213.272	31.577
Goud	65.666	66.251

De verminderde uitvoer van cacao moet waarschijnlijk toegeschreven worden aan vermindering van de productie. De grootere suikeruitvoer vindt zijn oorzaak in de grootere productie-capaciteit van een der belangrijkste suikerplantages. De meerdere uitvoer van balata houdt verband zoowel met grootere productie als met den hoogeren marktprijs van product. De vermeerdering in den uitvoer van koffie is toe te schrijven aan de betere noteering op de buitenlandsche markt.

De weersomstandigheden waren in verband met den te groten regenval gedurende het onderwerpelijke tijdvak niet zeer gunstig. De stand der cultures liet hier en daar te wenschen over. Zoo trad in de cacaovelden op eenige plantages aan den rechteroever van de Commewijne-rivier de verstervingsziekte op, terwijl krulloten en thrips nog steeds schade bleven aanrichten. De stand der Liberiakoffie was gunstig, evenals die van het suikerriet.

De Tropische Natuur.

Inhoud van jaarg. 12, afl. 6 (Juni '23). De kogelschieter Sphaeróbolus Carpóbolus (L.) F.), door Dr. C. van Overeem. Coelogyne (met een gekleurde plaat), door J. B. — Kroonduiven (met ill.), door v. W. — Een mol onder de kreeften (met ill.), door Dr. H. C. Delsman.

Vrouwen uit den Compagnie's tijd.

Bij de N. V. Boekhandel Visser en Co. te Weltevreden (en Amersfoort) is een werk verschenen, getiteld: Vrouwen uit den Compagnie's tijd. De schrijver, V. I. van de Wall, is voor geen onbekende op historisch gebied; hij heeft vooral in de laatste jaren veel van zich doen hooren door publicaties over oude monumenten van Hollandschen oorsprong in de Molukken, in zijn kwaliteit van ambtenaar bij den Oudheidkundigen Dienst in Ned.-Indië.

Er is ontzettend veel over de Compagnie en hare dienaren geschreven; grondvesters van het gezag, krijgslieden te land en ter zee, staatslieden en tal van andere verdienstelijke mannen zijn meermalen door geschiedschrijvers tot onderwerp van hunne studiën gekozen, maar aan de vrouwen dezer dienaren werd tot dusver weinig of geen aandacht besteed. „Vrouwen uit den Compagnie's tijd", is dus in zijn soort een eenig boek; de hr. v. d. W. heeft ze aan de vergetelheid ontrukt en niet alleen haar leven geschetst, maar ook haar positie en haar omgeving, voor zooverre dit mogelijk was. Bij de lezing van dit zeer aantrekkelijk, in populairen vorm geschreven boek, brengt men een eeresaluut aan de eerste vrouwen der Compagnie, die veelal verstoken van alle comfort, lief en leed (vooral het laatste) deelden met hunne echtgenooten.

De volgende vrouwen heeft de schr. tot zijn onderwerp ngekozen: Margaretha Niquet (echtgenoote van Gouv.-Gen. G. Reynst). Eva Ment (voor de eerste maal gehuwd met J. P. Coen; haar portret is toegevoegd). Sara Specx (echtgenoote van den predikant G. Candidius). Cornelia van Neyenrode (gehuwd o.a. met Mr. J. Bitter). Françoise de Witt (voor de eerste maal gehuwd met Gouv.-Gen. Carel Reyniersz.). Elisabeth Abbema (gehuwd met S. Cos, daarna met G. G. Mr. J. Maetsuycker). Aletta Zegermans (geh. met D. de Haas). Johanna Maria van Riebeeck (gehuwd o.a. met G.-G. J. van Hoorn). Catharina Besselman (geh. met D. Hurdt). Neeltje Koek (geh. o.a. met J. R. Lambertsz.). Adriana Johanna Bake (geh. o.a. met G.-G. P. A. van der Parra). Christina Elisabeth Marci (geh. o.a. met G.-G. A. H. Wiese). Catharina Louisa van Riemsdijk (geh. met Mr. A. Constantijn). Johanna Maria Oland (geh. met W. H. van IJsseldijk). Anna Apolina Jens (geh. o.a. met G. Th. Vermeer).

Indisch Bouwkundig Tijdschrift.

In de Nrs. 7 en 8 van jaarg. 1923 is opgenomen de tekst eener voordracht van den burgemeester van Mr. Cornelis, M. van Doornick, getiteld: Verbetering der volkshuisvesting in Indië's groote plaatsen en meer in 't bijzonder te Meester-Cornelis. Achtereenvolgens behandelt schr.: 1. een algemeen overzicht; 2. Bijzondere toestanden te Batavia en Mr. Cornelis; 3. Het voor verbetering noodige: wegen en afwatering en hoe die te verkrijgen; 4. De kosten; 5. Slotbeschouwing.

No. 9 is een jubileum-Nr. en gewijd aan de herdenking van het 25-jarig bestaan der Vereeniging van Bouwkundigen in Ned.-Indië. Het bevat o.a. de volgende bijdragen: De Solovallei, door ir. W. Elenbaas. — De Japansche woning (met ill.), door ir. L. de Vogel. — De kant der wegsverharding door Prof. ir. H. van Breen. — De stamboom der architectuur, door W. Cool. — Verkeer en weg, door W. C. H. Haarman. — Proefstations voor onderzoek van bouwmaterialen, door J. A. Maronier.

De Ingenieur.

De Nrs. 27 en 28 bevatten het vervolg en slot der studie van Prof. ir. H. van Breen over verbetering van den waterstaat van de hoofdplaats Batavia.

Verder wijdt Dr. R. M. Verbeek in No. 28 eene korte beschouwing aan den Mijningenieur ir. N. Wing Easton, bij zijn 40-jarig jubileum, 17 Juli 1883—17 Juli 1923. Aan het slot een lijst der geschriften van den jubilaris, waarbij Dr. Verbeek aanteekent: Bij vergelijking van die lijst met hetgeen andere mijningenieurs op hun gebied leverden, zal men ontwaren, dat er slechts enkelen hunner zijn, die in zoo groote mate hebben bijgedragen tot de vermeerdering van de geologische kennis onzer Oost-Indische bezittingen, waarvoor hem bewondering en dank toekomt.

Indisch Militair Tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. '23, No. 6. Beschouwingen van W. Pfeiffer over de opleiding van de Infanterie, door H. C. Gerritsen (slot). — De geweer-mitrailleur browning, door P. van der Horst. — Nogmaals de hooikist, door Sacrum. — Eenige beschouwingen naar aanleiding van het artikel van H. Behrens: „De defensie van Ned.-Indië is in de eerste plaats de taak eener luchtmacht", door kapt. luit. ter zee C. C. Käyser. — De Voorcompagnie bij den aanval, door M. R. H. Calmeijer. — Karaktervorming, karakterleiding, karakterkennis, door L. Tabbers.

Archief Rubbercultuur in Ned.-Indië.

Jaarg. 7, No. 6 (Juni '23). Enkele opmerkingen over de Inlandsche rubbertuinen in Tapanoeli en Indragiri. — Zooals bekend, wordt het aantal Heveaboomen, dat op Sumatra in bezit van inlanders is, op ongeveer 50 millioen geschat. Hoofdzakelijk treft men deze volksrubbercultuur in Palembang, Djambi en Benkalis en ten deele in Tapanoeli, Indragiri, etc. aan. Goede kenners der afdeeling Benkalis verzekerden, dat alleen in deze afdeeling het aantal boomen meer dan 20 millioen bedraagt. In handen van Europeesche ondernemers zoude de productie van 50 millioen boomen op ongeveer 80.000 ton rubber per jaar geschat kunnen worden, of

bijna een kwart der wereldproductie, een hoeveelheid welke op den marktprijs van beslissenden invloed zoude zijn.

Onderzoek van éenige monsters inlandsche rubber uit Tapanoeli, door Dr. O. de Vries. — Bruine binnenbast bestrijding, door J. G. J. A. Maas. — De invloed van den tap op de productie, door J. G. J. A. Maas en J. F. Schmöle.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 15. Kunst en kunstvaardigheid in Indië (vervolg), door N. — Mooi en gezond Bandoeng, door R. — Uit Java's Oostelijkst gewest, door L. H. Over de herkomst van den naam Banjoewangi. — Pussyfoot's entrée in Indië. — Het kannibalisme der Bataks (slot), door M. Joustra. De schr. besluit zijn interessant artikel met de medeeling dat het menscheneten als sporadisch verschijnsel zich misschien nog vertoond heeft in 1904, maar als algemeene Bataksche adat was het reeds vele jaren (wellicht 50 jaar of meer) geleden verdwenen, leefde alleen nog in de herinnering en.... in onze leerboeken!

Voor Postzegel-verzamelaars. Jaarbeurspostzegels.

In het Nr. van 15 Mei '23 van het Orgaan der Vereeniging „Nederlandsch-Indische Jaarbeurs" het navolgende bericht:

Tijdens de Derde Jaarbeurs zijn postzegels van den opdruk „Derde N.-I. Jaarbeurs Bandoeng 1922" voorzien, verkrijgbaar gesteld geweest in een der daarvoor aangewezen gebouwtjes.

Deze postzegels zijn tot October a.s. in het internationaal verkeer toegelaten. De volgende waarden zijn uitgegeven: 1, 2, 2½, 3, 4, 5, 7½, 10, 12½, 17½ en 20 cents. De oplaag van elke soort bedraagt slechts 20.000 exemplaren, waarvan in 1½ maand tijd, alleen in Indië 30 pct. verkocht is geworden, tegen den, door het Hoofd van den Dienst der P. T. T. vastgestelden prijs van ƒ 1.15 per complete serie. Thans is ⅔ deel der oplage verkocht, terwijl de series in den postzegelhandel nu reeds voor ƒ 1.50 à ƒ 2.— genoteerd staan. Herdruk is uitgesloten.

Dergelijke series zijn, zoolang de voorraad strekt, voor dezen prijs, vermeerderd met de porto en 20 cent voor aanteekenen, bij het secretariaat der Jaarbeursvereeniging verkrijgbaar. (Menadostraat te Bandoeng).

Orgaan der Vereeniging „Ned. Ind. Jaarbeurs".

Het Nr. van 15 Maart bevat o.a. een korte levensbeschrijving van den gep. kolonel der Genie A. Schadee (overleden te Tjimahi den 12en Febr. j.l.)

In het Nr. van 15 April een beschouwing over de verhouding tusschen de Ned. Ind. Jaarbeurs-Vereeniging te Bandoeng en de Jaarmarkt-Vereeniging te Soerabaja, waaruit blijkt, dat deze veelbesproken (concurrentie-)kwestie tot aller genoegen is opgelost.

Verder in het boven reeds genoemd Nr. van 15 Mei een artikel over industrieele mogelijkheden in Ned.-Indië, waarin behandeld wordt de inheemsche leerlooierij en de inlandsche weef-industrie.

De Thee. Driemaandelijksch tijdschrift.

Uit den inhoud van jaarg. 4, No. 1. Iets over het markotteeren van thee, door A. Keuchenius. — Productie-vermeerdering door selektie, door C. P. Cohen Stuart. — Thread blight (Draadjes-ziekte), door T. Petch. — Over enkele theeziekten, door Dr. Bernard. — Bestrijding der plantenziekten, door A. J. Garritsen. — Over een nog onbekende schadelijke boeboek, door R. Menzel.

* * *

Salariscommissie (ingesteld bij Gouv. Besluit van 22 Juli 1922, No. 11). Tweede nota betreffende de bezoldigingsherziening voor burgerlijke ambtenaren. April 1923 (Bandoeng, A. C. Nix en Co.).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers. 1923, No. 23. Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden. (Weltevreden, Drukkerij Volkslectuur).

Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat. Verslag over het jaar 1922. (Soerabaia, E. Fuhri en Co.).

De vroegere suikerindustrie in de Bataviasche Ommelanden (ontleend aan het werk van Dr. de Haan over Oud-Batavia). (Archief suikerindustrie in N.-I. 1923, afl. 17.) — Nauwkeurige irrigatieproef in plantjaar 1921-22, door Dr. J. Kuyper. (Id. afl. 18).

De samenstelling van den aanplant 1922-23, door J. van Harreveld. (Mededeelingen Proefstation Java-Suikerindustrie 1923, No. 3). — Het wortelrot op Java, speciaal in verband met de rietsoort Ek. 28, door Dr. J. Kuyper (Id. No. 4).

Eenvoudige bedrijfsleer voor den landbouwer, door A. J. Koens. (Blaadje voor het Volkscredietwezen. 15 Mei '23).

Handleiding voor het oculeeren van cacao, door G. Stahel. Uitgegeven door het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel. (Paramaribo, J. H. Oliviera).

Na het Decentralisatie-congres, door de R. (Locale Belanger., Juni '23).

Leerboek der tactiek. De strijd tegen den Inlandschen vijand, door M. J. E. Bos. 2e herziene druk (Breda 1923).

Verzameling van de voornaamste Ned.-Indische wetten, reglementen en verordeningen, etc. van belang voor Bestuur, Rechterlijke macht en Politie. Uitgegeven door het Bureau tot uitgave van werken op politiegebied te Semarang. 2e druk 1922—'23. 6 dln. met Register.

Verslag omtrent den toestand der Nederlandsche Handel-Maatschappij en hare handelingen in het boekjaar 1922. (Amsterdam, 1923).

Die Kartoffelcultur in Niederländsch-Ostindien, von Dr. E. Paravicini. (Der Tropenpflanzer. Mei-Juli '23).

Israëls door Indonesië. — Over wijkverpleging in Ned.-Oost-Indië, door Dr. F. W. van Haeften. (Oedaya. 1923, N. 4).

Regeering en Zending in Ned.-Indië, door Mr. P. M. Franken-van Driel. (Acad. Proefschr.) (Amsterdam, H. J. Paris voorh. A. H. Kruyt).

Suriname.

In de Surinaamsche bladen vinden wij van de hand van Dr. C. Bonne — die 8 jaren in Suriname heeft doorgebracht, de laatste jaren in dienst van de Amerikaansche bauxietonderneming Moengo — eenige zeer belangrijke artikelen over den gezondheidstoestand op Moengo, vergeleken bij dien van het overige deel der kolonie, inzonderheid Paramaribo. Zij, die meenen dat de bevolking van Suriname niet vatbaar is voor de naleving van hygiënische voorschriften, mogen uit de artikelen van Dr. Bonne leeren hoe verkeerd hun inzicht is. En die ook voor die leden van de Koloniale Staten, die van de muskietenbestrijding weinig heil verwachten, bevatten de beschouwingen van Dr. Bonne veel leerzaams. Trots de legio verordeningen, die men op het gebied van hygiëne, geneeskundig toezicht, enz. heeft, zal de ziektebestrijding onmogelijk zijn, zoolang men niet alle krachten aanwendt om de muskieten te verdelgen, de overbrengers van filariosis, malaria en misschien van nog andere ziekten.

De artikelen van Dr. Bonne zijn op een gelukkig oogenblik verschenen en zullen zeker het hunne er toe bijdragen om de bevolking op te wekken gevolg te geven aan den oproep van prof. Flu.

Wij lezen hieromtrent in „*De West*" van 12 Juni:

„De sympathie voor het plan-Flu, betreffende de oprichting van een waterleiding te Paramaribo, blijkt niet alleen uit woorden, maar ook uit daden. Op de inteekenlijsten wordt grif geteekend. Een der lijsten werd door een Surinamer geopend met een bijdrage van duizend gulden, terwijl er ook verscheidene bijdragen van ƒ 250 zijn, verder van honderd gulden, enz.

Het zal voor Prof. Flu een groote voldoening zijn te vernemen, dat de oproep aan zijn landgenooten niet vergeefs gedaan is. Maar nog grooter zal die voldoening zijn als hem gemeld kan worden, dat in *alle rangen en standen* met evenveel liefde voor het doel is bijgedragen"......

„De gymnastiekvereeniging Tonido heeft besloten om op Maandag 25 Juni een wederopvoering te geven van den onlangs welgeslaagden avond en de opbrengst af te staan voor het plan-Flu. Een der Kino-ondernemingen stond onlangs voor gelijk doel een deel der recette af en het lijdt geen twijfel of dit voorbeeld zal door meerderen worden nagevolgd

* * *

„*De Surinamer*" van 3 Juni schrijft:

„De Rockefeller Foundation, die in onze kolonie een goeden naam heeft weten te veroveren op het gebied van Ankylostoom-bestrijding, schijnt van geen verslapping te weten. De krachtige actie, door Dr. Hausheer eenige jaren geleden ingezet, wordt onverminderd doorgevoerd door diens opvolger, Dr. Muenich.

Slechts enkele maanden geleden in de kolonie aangekomen, zette Dr. Muenich het werk van zijn voorganger zoodanig voort, dat het voor buitenstaanders niet mogelijk is uit te maken of de leiding in andere handen is overgegaan. Onvermoeid nu de weer, nu hier dan daar opduikend op het terrein van actie, gaat Dr. Muenich aan het werk zonder ophef of vertoon, slechts oog en oor hebbend voor de ankylostoombestrijding. Deze week werd het R. K. Educandaat voor Br.-Indische kinderen, Rajpur, uitgekozen voor een „lecture"....

Het artikel, dat wij niet in zijn geheel kunnen overnemen, eindigt aldus.

„Met genoegen kunnen wij dan ook constateeren, na hetgeen wij reeds van Dr. Muenich gezien en gehoord hebben, dat hij het werk der Rockefeller Foundation op peil zal weten te houden en de kolonie aan zich zal weten te verplichten"......

* * *

Naar „*Suriname*" van 12 Juni verneemt, gaat het met de bacovencultuur de goede kant uit. „Er is enige maanden geleden een ontwerp-contract naar Holland gestuurd voor goedkeuring door de A. V. I. M. Het komt hierop neer, dat de planters zich zouden verbinden 20.000 bossen bacoven elke twee weken te leveren. De A. V. I. M. zou voor scheepsgelegenheid zorgen en deze bacoven hier aan de boot kopen op de basis van ƒ 1.50 per volle tros. Bij onvoldoende levering wordt foutvracht betaald. De A. V. I. M. zal de planters de aanleg- en onderhoudskosten voorschieten naar reden van ƒ 450 per H.A., ƒ 250 dadelijk voor aanleg, ƒ 200 over 18 maanden; na de 18 maanden geen cent meer.

Reeds is voor de 20.000 bossen door verschillende plantages ingeteekend. O.a. schreef Zorg en Hoop (v. van Dien) voor niet minder dan 169 H.A. in. Deze 20.000 bossen zijn voorlopig een begin. Na nadere tijd zal uitbreiding van de cultuur overwogen worden.

Het Surin. Studiesyndicaat behartigt de belangen der planters in deze in Holland."

Tot zoover het blad.

Wij zouden willen vragen: zijn er maatregelen in voorbereiding om ook de kleine landbouwers, wier terreinen gunstig liggen, in de gelegenheid te stellen aan de cultuur deel te nemen?

* * *

„*Suriname*" van 15 Juni deelt het volgende mede:

„Als vervanger van de huidige markonist in de cultuurtuin zal de Surinaamse Bauxiet Mij. bij zijns vertrek uit de kolonie in de eerste helft van de volgende maand aanstellen de heer A. van Alphen, zoon van de geneesheer-direkteur van Wolfenbuttel, die per laatste gelegenheid uit Curaçao in de kolonie aankwam. Het feit dat de Mij. de hand heeft kunnen leggen op een vervanger, heft de vrees op een tijdelijke sluiting van het station, dat ons aanvankelijk bedreigde, eveneens op."

* * *

Men meldt Dinsdag, 12 Juni, uit Koffikamp aan de Sarakreek het volgende aan „*De West*" (nummer van 15 Juni):

„De boschnegerkapitein Amadé, van den stam der Aucaners, is Donderdag 7 Juni overleden en tot nu toe niet begraven. Nacht aan nacht wordt in het sterfhuis door familie en vrienden gedanst en gezongen, de gewone gebruiken bij dergelijke plechtigheden. Men moet echter het orgaan van boschnegers hebben om zulk een lijkenlucht vrooilijk te blijven inademen. De kuil voor Amadé wordt te Sabakoekondre aan de Sarakreek gegraven. Dit werk ondervond echter oponthoud, omdat er geen rum was. Dit onmisbaar artikel moet gehaald worden van een plaatsje dagen van hier verwijderd. Het is te hopen dat het vandaag komt, opdat 's middags de begrafenis plaats vinde."

Het blad teekent daarbij het volgende aan:

„Intusschen is er gisteren een twaalfjarig jongetje gestorven op Redidotti, genaamd Basèpai. Van diens overlijden zal echter niet veel „werk" kunnen worden gemaakt, daar de dansers en danseressen nog afgemat zijn van het gepraesteerde bij den dood van Amadé."

Hoe zit het nu met de belofte door de hoofden der Aucaners aan de Tapanahoni afgelegd, dat geen lijk langer dan *drie* dagen boven aarde zou gehouden worden? (Zie W. F. van Lier „Bij de Aucaners III", „*De West-Indische Gids*", 4de jg., blz. 607 (Maart 1923).

De Aucaners van de Sarakreek staan toch onder het gezag van den aan de Tapanahoni wonenden Granman. Het Surinaamsche bestuur verzuime niet de noodige aandacht aan de zaak te wijden. Verslapping zou uit den booze zijn.

* * *

De „*N. R. Ct.*" van 12 Juli, Avondblad C, schrijft:

„Dezer dagen is gereed gekomen het standbeeld van de Koningin, dat te Paramaribo zal worden geplaatst en ter gelegenheid van het regeeringsjubileum door een huldigingscomité uit Suriname in Nederland is besteld. De heer A. G. van Loon, de beeldhouwer van het marine-monument in Den Helder en het Frans Naerebout-monument te Vlissingen, heeft van genoemd comité (waarvan de gouverneur van Suriname voorzitter en gep. luitenant Jager gemachtigde in Nederland is) een opdracht gekregen, dat hij zeer tot genoegen van het comité heeft uitgevoerd. Het beeld is gehouwen uit Oberkirchner zandsteen en heeft een hoogte van 3.10 M. Het wordt geplaatst op een voetstuk van 2.60 M. Het beeld stelt H. M. voor in staande houding, in de rechterhand heeft zij den scepter, met de linker houdt zij den koninklijken mantel terug. H. M. draagt een diadeem in het haar.

Burgemeester Patijn en oud-gouverneur Staal hebben reeds van hun belangstelling doen blijken. Baron van Geen en de heer Deutman, hoffotograaf, hebben bij den arbeid hun medewerking verleend. Onder leiding van den ontwerper is het houwen van het beeld in de zandsteen verricht door den practizijn-beeldhouwer Nico de Bruin."

Curaçao.

Overschrijding van bevoegdheid.

Merkwaardig is wat we onlangs nog eens teruggevonden in het *Amigoe*-verslag van de vergadering van den Kolonialen Raad van 9 Mei 1912.

Nadat de voorzitter gedurende de begrootingsdebatten een lid was bijgevallen, dat eene aanmerking had gemaakt op het verslag der commissie van rapporteurs, vroeg het lid Gorsira, de latere waarnemende voorzitter, op wiens optreden wij in ons blad van 5 Juli l.l. aanmerking maakten: „of het geen parlementair gebruik is dat de voorzitter, zoo hij zich mengt in het debat, den hamer overhandigt aan den ondervoorzitter?"

De heer Gorsira zal nu wel weten, dat daaromtrent zelfs een parlementaire *wet* bestaat.

De K. N. M. t. e. v. P. i. N. I.

Het jaarverslag van de Kon. Ned. Maatschappij tot expl. van Petroleumbronnen in Ned.-Indië bevat over Curaçao slechts de mededeeling, dat de raffinaderij regelmatig in bedrijf was en de plaatselijke markt en de West-Indische eilanden van petroleumproducten voorzag.

Onder „Venezuela" lezen wij het volgende:

„The Caribbean Petroleum Company. Aangezien gedurende 1922 de transportcapaciteit onzer vloot, welke de ruwe olie van Venezuela naar Curaçao vervoert, wederom werd verhoogd, konden wij ook de productie onzer velden in Venezuela hooger opvoeren; zij bedroeg:

1922	1921
350.362 K.G. tons	241.130 K.G. tons

De raffinaderij te San Lorenzo voorzag weder in de behoeften aan petroleumproducten in Venezuela.

Tegen het einde van het verslagjaar bracht de *Venezuelan Oil Concessions*, Ltd., waarin wij eveneens geïnteresseerd zijn en waarvan wij het beheer voeren, een nieuwen put in aan de oostkust van het Maracaïbo-meer, welke niet minder dan 90.000 barrels olie per dag produceerde; hoewel kort daarop de put verzandde, toch is eene nieuwe aanwijzing verkregen voor de mogelijkheid van grooten olierijkdom van deze terreinen."

Het St. Elisabeth's Gasthuis.

Zonder schroom mag beweerd, dat het *St. Elisabeth's Gasthuis* het grootste en ruimste gebouw is, dat zich in onze stad bevindt. Met zijn 110 meter gevellengte en verschillende zijvleugels heeft het, met zijn talrijke zalen beneden en ziekenkamers voor de klasse-patiënten op de bovenverdieping, zulk een uitgestrektheid, dat een vreemdeling er geen weg weet en er gemakkelijk in verdwaald raakt. Toch komt men er nog ruimte te kort.

Het heeft lang geduurd voor er een geschikte en bevredigende oplossing voor die moeilijkheid gevonden was. Maar ze is gevonden. En terstond heeft men reeds de handen aan het werk geslagen. Sinds een paar weken is een leger van metselaars, opperlieden en timmerlui aan den gang een heel nieuwen vleugel op te trekken, die zich aan de Westzijde aan het hoofdgebouw aansluit en over een lengte van 40 meter langs den St. Thomasweg zich zal uitstrekken.

Wanneer alles naar wensch gaat, hoopt men dezen bouw nog vóór den regentijd onder de kap te hebben. In dezen nieuwen vleugel zal vooreerst een 2de ruime operatiezaal worden bijgebouwd, terwijl de mannenafdeeling met een vijftal kleinere zalen wordt uitgebreid. Op de bovenverdieping komen er acht nieuwe kamers voor 1e en 2e klasse bij.

Langs de West- en Zuidzijde van dezen nieuwen vleugel komt over de geheele lengte een dóórloopend balcon, waar de herstellende zieken, tegen regen en wind en felle zon beschut, van het heerlijk vergezicht over de wijde zee zullen kunnen genieten. (*A. d. C.*)

De Fransche Kabel.

Gedurende vier of vijf dagen was de Fransche kabel weer gebroken en dientengevolge ons eiland van de aankomst van nieuwsberichten uit het buitenland verstoken.

En wij dachten Woensdag dat de fout weer hersteld was, toen wij in *El Boletin Comercial* weer eenige telegrammen gepubliceerd zagen.

Maar we hadden ons te vroeg verblijd. Want Donderdag bleven weer de gewone telegrammen weg en werden we gepaaid met het bericht, dat de kabelboot *Pouyer Quartier* in de haven was binnengekomen om de kabelbreuk te herstellen.

Juist nu ook de publikatie van de persberichten van onze draadlooze in den laatsten tijd gestaakt werd, blijven we geheel en al zonder wereldnieuws.

Donderdag is de kabelboot *Pouyer Quartier* met het herstellingswerk van den kabel klaar gekomen, zoodat de communicatie weer in orde is.

(*A. d. C.*)

Praktizijn.

Deze week Maandag heeft de heer O. E. H. A. Gravenhorst Brouwer, gouvernements-ambtenaar alhier, met gunstigen uitslag examen afgelegd als practizijn.

Donderdag werd hetzelfde examen afgelegd door den heer L. O. Lampe, eveneens met gunstigen uitslag. (*A. d. C.*)

Plantersrust.

Met ingang van Vrijdag 1 Juni is het Militair Hospitaal op *Plantersrust* als zoodanig opgeheven. De zieke militairen worden in het *St. Elizabeth's Gasthuis* ter verpleging opgenomen. (*A. d. C.*)

Uit den Verren Vreemde.

De vrede in den Stillen Oceaan.

De „Chicago Tribune" wijst op een hoogst belangwekkende kritiek van Japansche zijde op de Engelsche plannen tot vestiging van een marinebasis te Singapore, welke opgenomen is in het overzicht, dat het Japansche gezantschap wekelijks geeft van de pers van dat land.

Dit weekrapport bevatte namelijk de volgende passage uit een der Japansche bladen:

„Het besluit tot het oprichten van een vlootbasis te Singapore houdt een bedreiging in voor Japan, welke minstens even groot is als het geval zou zijn geweest, indien Engeland deze basis te Honkong had gevestigd. Een dergelijk optreden is in strijd met den geest zoowel van het verdrag van Washington als van de viermogendheden-overeenkomst. Wanneer een der onderteekenaars opnieuw een aanvang maakt met een nieuwen wedloop van bewapening, zal dit de vernietiging beteekenen van de bepalingen van de conferentie te Washington."

Niet zoozeer het feit dat de „Chugai Shogyo" dit schrijft, als wel dat het officieele persoverzicht van de Japansche legatie het bericht overneemt, is een feit van beteekenis, dat in diplomatieke kringen grooten indruk heeft gemaakt.

Deze aangelegenheid heeft de vorige week ook de aandacht gevraagd zoowel van het Britsche Hoogerhuis als van den Franschen Senaat.

In Londen was een algemeene bespreking aan de orde van marine- en luchtvaartkwesties. Lord Grey stelde het plan, om Singapore tot een vlootbasis te maken, volstrekt niet als iets reëels voor. Integendeel. Mocht er over de mogelijkheid van een oorlog met Japan worden gedacht, dan zou die zeer onwaarschijnlijke gebeurlijkheid een evenement moeten zijn in een rassenstrijd, waarin de Vereenigde Staten van N.-Amerika aan denzelfden kant zouden staan als het Britsche Rijk. Bij die combinatie dringt de wenschelijkheid van een vlootbasis te Singapore zich niet op. Tegenover de alleszins twijfelachtige voordeelen, die men meent er in te kunnen aanwijzen, staat het gevaar opnieuw een wedstrijd in de marinebewapening in de Stille Zuidzee te bevorderen, waardoor het doel van de conventie van Washington zou worden verijdeld, nog vóórdat dit door alle betrokken mogendheden is geratificeerd.

Het rumoer verwekt door de Engelsche plannen tot uitbreiding van de luchtvloot, heeft de Fransche regeering er nu juist ook toe gebracht de ratificatie van de conventie van Washington uit het vergeten hoekje te halen, om zoodoende de gelegenheid te hebben haar vredelievendgezindheid te demonstreeren. Nu is dit wel op een eigenaardige wijze geschied. De regeering zei als 't ware „neem 't maar aan, 't bindt ons toch niet". Het betreft slechts groote schepen, die Frankrijk toch niet voornemens is te bouwen. In zake duikbooten behoudt Frankrijk zich vrijheid van handelen voor. Er zijn meer voorbehouden, en het accoord geldt slechts voor 10 jr. Toch werd er hoog opgegeven over de beteekenis als vredeswerk. Bij de besprekingen kwam ook 't plan van de vlootbasis te Singapore te pas, maar veel geloof en waarde werd hieraan niet gehecht. De Senaat sprak zich voor de conventie van Washington uit met 287 tegen 3 stemmen. Dit zou een mooi succes zijn, als de bij-omstandigheden aan het mooie niet te veel afbreuk deden.

Rassenvooroordeel.

Wat zit het vooroordeel toch onwrikbaar vast geroest! Het verschil in huidskleur op zich zelf is niet weg te nemen en er bestaat ook geen enkele reden om naar het verdwijnen ervan te verlangen, maar men zou wel gaarne zien, dat de beteekenis er aan kon worden ontnomen van een verschil in waarde als mensch, zooals enkelen, ja zoo-als heele volken er nog in leggen.

In dit opzicht schrijdt de beschaving en de verbroedering echter maar heel, heel loom voorwaarts.

Wij vinden weer een sterk sprekend staaltje van uiting der rassentegenstelling in het verhaal van het gebeurde in een der groote gezelschapsrijtuigen te Parijs.

Elk jaar wonen de Afrikaansche en Aziatische onder-officieren, leerlingen van de school te Fréjus (dép. d. Var), waar zij tot luitenant worden opgeleid, manoeuvres bij, te gelijk met de cadetten van St. Cyr en de cursianen van St. Maixent. Deze oefeningen zijn dit jaar gehouden in het kamp bij Coëtquidan.

Alvorens naar Fréjus terug te keeren, brachten de bruine en zwarte leerlingen van het tweede studiejaar een bezoek van 6 dagen aan Parijs, onder leiding van officieren-leeraren. Op het programma stond ook een tocht door de stad per groote „car" van een bekende Britsche reismaatschappij. In een dezer cars waren 12 plaatsen voor hen besproken.

Toen het oogenblik van vertrek aangebroken was, protesteerden een 3-tal Amerikanen tegen de aanwezigheid van

...rs in hun wagen en zij weigerden den tocht mee te ...ken.

...e Parijsche bladen hebben aan de Amerikanen een ge...ige uitbrander toegediend over deze kleinzieligheid en ...r hun gebrek aan wellevendheid. Zij leggen er nog na...k op, dat de handelwijze te meer onverklaarbaar is, nu ...uniform aangaf wie de jongelui waren, aanstaande offi...en, onder wien er zelfs waren welke den oorlog hebben ...gemaakt, gewond en gedecoreerd werden, die dus mee...reden hebben met en voor Amerika.

...rgumenten van dezen aard zijn den Amerikanen reeds ...velerlei vorm voorgehouden. Zij hebben echter zoo wei...uitgewerkt, dat de Yankee zelfs in het buitenland zijn ...oordeel niet weet te temperen en te bedwingen. In deze ...t de blanke zich te schamen.

Het communistisch complot in Japan.

...it Tokio wordt gemeld, dat de ontdekking van het ...munistisch complot aldaar tot de arrestatie van hon...d personen heeft geleid. Onder de gearresteerden be...den zich drie hoogleeraren: één van de universiteit te ...o en twee van de hoogeschool te Wasada.

...it het ingestelde onderzoek is gebleken, dat Moskou de ...le beweging heeft gefinancieerd. Aanstonds nadat de ...jewistische revolutie in Rusland was uitgebroken, deed ...Japansche regeering alle Russen op Japansch grondge... arresteeren. Zij, die bolsjewistische theorieën verkon...den, werden toen uitgewezen. Sinds heeft Japan geen ...en meer toegelaten, behalve onder uiterst strenge ...waarden. Toch heeft de propaganda uit Rusland naar ...n weten door te dringen, naar uit het ontdekte com... blijkt.

Mededeelingen.

Van het Hoofdbestuur:

...e Secretaris-Penningmeester der Vereeniging ...ost en West", is van 17 dezer tot 27 Augustus ...ezig.

Van de Afdeeling Amsterdam:

JAARVERSLAG OVER 1922.

...1922 bestond het Bestuur uit de heeren: G. Calkoen, ...zitter; W. C. Bonebakker, Onder-Voorzitter; J. Post van ...urg Jr., Penningmeester; L. D. Petit, Secretaris en de ...n Dr. L. P. de Bussy, Ed. Cuypers, M. P. Voute Jr.

...31 December 1922 bedroeg het aantal leden 170.

...k dit jaar hadden geregeld Bestuursvergaderingen ...s, waarop hoofdzakelijk het onderwerp „Propaganda" ...r het oog werd gezien.

...emeen was men van meening, dat er vooral belang...ng voor onze Koloniën bij de jeugd moet opgewekt ...n en getracht op een oordeelkundige manier den afkeer, ...hans nog voor Indië bestaat, te overwinnen.

...verband hiermede bracht onze Voorzitter een bezoek ...hoofden van verschillende inrichtingen van onderwijs. ...resultaat was echter verre van bevredigend, de alge...e opinie was toch, dat het onderwijs al veel te overla...was om er nog speciale cursussen bij te voegen.

...het winterseizoen hadden drie lezingen plaats:

...Dinsdag 4 April door Kol. W. J. Giel een filmlezing ...Nederlandsch-Indië, in de Aula van het Instituut van ...sche Hygiene, welke voordracht door een zeer groot ...gstellend publiek werd bijgewoond.

...25 October in combinatie met de Vereeniging Petruci ...prof. Dr. K. S. Döhring, oud-architect van den Koning ...Siam, voor onze leden een voordracht over Siam, met ...fraaie en interessante lichtbeelden. De groote zaal in ...gebouw van Arti et Amicitiae was geheel gevuld.

...19 Januari 1923 hadden wij het voorrecht Dr. M. van ...kenstein bereid te vinden ons zijn indrukken van zijn ...door Suriname mede te deelen. Zijn hoogst belangrijke ...rie werd besloten door de Suriname-film. Deze lezing ...plaats in het gebouw van de Vereeniging De Burger...t, waarvan het Bestuur ons geheele belangeloos de film...had aangeboden.

...het afsluiten van dit jaarverslag zijn besprekingen ...e met het Bestuur van de Burgerwacht, welke, moch...zij tot een goed resultaat leiden, als gevolg zullen heb...dat de leden van onze Afdeeling in het komend ver...ingsjaar in het gebouw van de Burgerwacht een eigen ...lokaal met restaurant en leestafel zullen vinden.

...oor vertrek naar het buitenland verloren wij als lid Mr. ...Boelen, oud-voorzitter onzer Afdeeling en het past ons ...r hier op deze plaats een hulde te brengen voor al het...hij gedurende de jaren, waarin hij een bestuursfunctie ...nam, nl. eerst als Secretaris en later als Voorzitter, ...onze Afdeeling tot stand gebracht heeft.

Hiermede is het voornaamste over het jaar 1922 medegedeeld.

Van de Afdeeling Apeldoorn:

Aan de Leden.

Met het Bestuur der Societeit is het afdeelingsbestuur overeengekomen samen te werken tot het organiseeren van een gezelligen avond op 31 Aug. a.s. in het Societeitsgebouw alhier.

In verband hiermede doen wij een beroep op Uwe welwillendheid tot medewerking en verzoeken wij U beleefd in bruikleen te willen afstaan Indische voorwerpen, welke dienstig zijn voor zaalversiering (weefsels, wapens, vlaggen).

Dan zijn er misschien onder U, die iets ter opluistering, 't zij voor den vóóravond of tusschen de dansen ten beste kunnen en willen geven. (Indische liedjes, vroolijke voordrachten, muziek).

Wij hebben verder het plan op dien avond een verloting te organiseeren van Indische voorwerpen ten bate van de kas van „Oost en West" voor de tentoonstelling. Wie meent iets te kunnen bijdragen tot het slagen van den avond, geve dit tijdig op aan het adres van den secr.-penningm. J. C. Baars, Tuinstraat 60. Ook de tentoonstellingsplannen zijn nog niet opgegeven; wij hopen binnenkort toch nog te slagen in de uitvoering van een degelijk plan.

Met beleefde groeten,

Het Bestuur:

G. J. REERINK, *Voorzitter.*
W. E. DE RUITER, *2e Voorzitter.*
J. C. BAARS, *Secr.-Penningmeester.*
Mevr. A. DIJK-Bruyn van Rozenburg.
Mevr. M. SLORS.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

VERSLAG OVER HET JAAR 1922.

Bestuur.

In het afgeloopen jaar verloor het Bestuur één harer verdienstelijkste leden. De Penningmeesteresse Mevrouw M. ten Bosch-Bosscher, die als mede-oprichtster hare beste krachten steeds belangloos wijdde aan den bloei onzer Vereeniging, overleed op 30 December 1922. Allen, die wijlen mevrouw ten Bosch gekend hebben en met haar in aanraking kwamen, zullen erkennen, dat de Vereeniging in haar een ijverig en nauwgezet lid en een grooten steun verloren heeft. De begrafenis had met veel luister plaats. Zeer vele vrienden, hoofdzakelijk leden der Vereeniging, bewezen haar met familieleden de laatste eer. Aan de geopende groeve spraken o.m. de Voorzitter van het Hoofdbestuur Mr. W. Sonneveld en de Voorzitter van de afdeeling 's-Gravenhage, de heer R. Zuijderhoff, woorden van groote waardeering voor hetgeen de overledene voor de openbare zaak heeft gedaan en releveerden de verdiensten van de afgestorvene als mensch en als lid onzer Vereeniging. Zij schetsten de overledene als een vrouw, die zich heeft gegeven aan de taak, die haar was opgedragen. Nooit was het haar te veel om de diensten te verrichten en niet altijd is haar leven gegaan over zonnige paden. Rust zacht, na een leven van moeite en een leven van strijd.

Behalve tal van bloemstukken van familie en vrienden, welke de lijkkist en wagen dekten, waren er o.a. ook één van het Hoofdbestuur, één van de afd. 's-Gravenhage en één van het Tehuis voor Inlanders.

Wijlen mevrouw ten Bosch was *eere-lid* van de Vereeniging „Oost en West" en *Eere-Voorzitster* van de Commissie van toezicht op het Beheer van het Tehuis voor Inlanders.

Ook zag het Bestuur met leedwezen in 1922 haar bestuurslid mevrouw E. Th. Nijenhuis-v. Beusekom heengaan, die metterwoon den Haag heeft verlaten om zich in Ned. Oost-Indië te vestigen. Het Bestuur verloor daardoor in haar een zeer ijverig en bekwaam lid en medewerkster, aan wie het veel te danken heeft.

In hare plaats werd met algemeene stemmen mevrouw E. van Assen gekozen, die zich deze keuze liet welgevallen, terwijl de open gevallen plaats der overleden Penningmeesteresse tot dusver nog niet werd aangevuld.

De Secretaris J. C. Baudoin werd tijdelijk belast met de werkzaamheden aan het Penningmeesterschap verbonden.

In de jaarlijksche algemeene vergadering van 8 Maart 1922 werden herkozen de aftredende bestuursleden: mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarseveen en de heer Dr.

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

H. D. Benjamins, zoodat het Bestuur op 1 Januari 1923 bestond uit de navolgende personen: R. Zuijderhoff, Voorzitter; L. A. Bakhuis, Onder-Voorzitter; J. C. Baudoin, Secretaris; .... Penningmeester(esse); Mevrouw G. T. J. van Aalst-Koopman; Dr. H. D. Benjamins; Mevrouw D. Raedt van Oldenbarnevelt-van Maarsseveen; O. de Bordes; Mevrouw E. van Assen.

Leden.

Op 1 Januari 1922 bedroeg het aantal leden . . .		791
Bijgekomen in 1922		214
Totaal		1005
Waarvan zijn afgegaan:		
Wegens bedanken	143	
Wegens overlijden	22	
Wegens vertrek naar andere plaatsen	108	
Totaal	——	273
Zoodat het aantal leden bedroeg op 31 Dec. 1922 .		732

Hetgeen een vermindering geeft van 59 leden.

Deze achteruitgang van het ledental in den loop van dit verslagjaar moet hoofdzakelijk worden toegeschreven aan niet voldoende bekendheid met het doel, het streven en de werkzaamheden van de Vereeniging „Oost en West" en ook aan de slechte tijdsomstandigheden.

Statuten.

Deze ondergingen geen verandering.

Buitengewone Algemeene Vergaderingen.

Hadden niet plaats.

Leestafel.

Hiervan werd hoegenaamd geen gebruik gemaakt.

Voordrachten, Lezingen, Tentoonstellingen, etc.

Van 25 t/m 29 Januari 1922 had in Pulchri Studio een tentoonstelling plaats van de Zweedsche schilderes Tyra Kleen met vrijen toegang voor de leden van „Oost en West" met hunne familie. Deze tentoonstelling bevatte meer in 't bijzonder: teekeningen, aquarellen en schetsen, betrekking hebbende op de godsdienstige ceremoniën en de danskunst op Bali, benevens de wajang aldaar en op Java.

Jammer was het echter, dat deze expositie slechts op een matig bezoek van de leden onzer Vereeniging mocht bogen.

Voorts hield op 13 December 1922 in de groote zaal van het Z.-H. Koffiehuis de heer Dr. J. C. Koningsberger voor de leden van de Ver. „Oost en West" en geintroduceerden een lezing over het zoo belangrijke onderwerp: Waarom Nederland en Indië bij elkaar moeten blijven? De lezing werd met groote aandacht gevolgd door een vrij talrijk publiek.

Commissie voor Opvoeding, Huisvesting, Onderwijs etc.

Het verslag hierover kan kort zijn. Aan de vele aanvragen om huisvesting van kinderen van Indische families, alsmede tot verhuren van étages en kamers kan slechts een enkele maal voldaan worden, daar de aanvragen verreweg de aanbiedingen overtroffen.

Commissie voor Hulp aan Werkzoekenden.

Wel kwamen vele aanvragen binnen voor plaatsing als kinderjuffrouw, gezelschapsjuffrouw, verpleegster als anderzins in Ned. O.-Indië, doch hieraan kon niet voldaan worden, daar zich daarvoor geen gelegenheid aanbood.

Wederom doet het Bestuur een beroep op de leden om in eigen kring vrienden en kennissen aan te sporen zich bij de Ver. „Oost en West" aan te sluiten, terwijl door het Bestuur zelf door meerdere propaganda getracht zal worden het ledental te doen stijgen.

Onze leden zijn over het algemeen nog niet voldoende doordrongen van het beginsel: „Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

N. A. van Wijk, Westzijde 134, Zaandam.
S. Steensma, Galvanistraat 81, Den Haag.
N. F. J. Hoeffgen, Middellandplein 5b, Rotterdam.
Allen als administratief ambtenaar B.B.
N. Tuinhof, te Minnertsga (gem. Barradeel), als candidaat-gezaghebber bij het Binnenlandsch Bestuur.
B. Visman, 2de Schuytstraat 221, Den Haag, als ingenieur.
P. H. Angenent, Bakenessergracht 81rood, Haarlem, als administratief ambtenaar.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.

Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.

Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling, onderafdeeling A.B., van het Ministerie van Kolonien.

KASTEEL „OUD-WASSENAAR".

Bericht aan Indische families en repatrieerenden.

In de algemeene vergadering van aandeelhouders der N. V. Kasteel Oud-Wassenaar van 6 Juli '23 is de Raad van Commissarissen als volgt geconstitueerd: H. N. A. Swart, oud-vice-president van den Raad van Ned.-Indië, president-commissaris; Mr. Th. Bodde, advocaat-procureur te 's-Gravenhage, gedelegeerd commissaris; H. J. A. Raedt van Oldenbarnevelt, oud-resident, commissaris; Dan Obreen, lid van de firma Bicker Caarten en Obreen, commissaris; H. P. van Vliet, Japansch Consul te Rotterdam, commissaris; C. A. G. Jonkers te Wassenaar, commissaris; Mr. A. F. Telders, advocaat-procureur, Den Haag, commissaris; Mr. R. J. Graaf Schimmelpenninck, Den Haag, commissaris.

Mutaties van 11 tot 18 Juli 1923.

Nieuwe leden:

J. Israël, oud-Translateur Javaansche taal, Praamgracht A, Soestdijk, f 5 (afdeeling Utrecht).
G. Th. E. R. Arnold, Andries Bickerweg 1, Den Haag, f 5.
J. J. Kokshoorn, Frederik Hendrikplein 29, Den Haag, f 5.
W. C. van der Moore, Stadhouderslaan 60, Den Haag, f 5.
H. F. P. Obertop, Stadhouderslaan 108, Den Haag, f 5.
Jhr. M. G. de Serière, Frankenslag 169, Den Haag, f 5.
Jhr. A. E. Snouck Hurgronje, Sweelinckstraat 57, Den Haag, f 5.
W. C. Uhlenbeck, Groot-Tertoginnelaan 75, Den Haag, f 5.

Afschrijven:

A. Verschoor, Zeist, Korte Laantje (overleden)
F. H. Schlusser, Breda, Stationsplein 7.
B. L. Stibbe, Deventer, Stroomarkt 11.

Adresveranderingen:

Dr. L. P. de Bussy, van: Teniersstraat 5, Amsterdam, naar: Westeinde 7 „Sparrenwoude" te Baarn, f 5.
W. J. C. van Dun, Adm. Ambt. B.B., van: Leiden, Witte Rozenstraat 26, naar: Scheveningen, Gentsche straat 18a, f 5.
A. J. C. van der Kuijl, 1ste Luit. Mil. Adm., van: Soerabaja naar: Magelang, kantoor Divisie-Intendant.
G. B. van Alsté, Controleur B.B., van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Pontianak.
Mevr. Wed. C. E. Velden—Süverkropp, onderwijzeres, van: Bandoeng naar: Den Haag, Columbusstraat 194, f 5.
C. Doorn, Den Haag, van Dunklerstraat 45, naar: Anna van Saxenstraat 52.
Mej. N. M. C. Sloot, van: Vught naar: Amsterdam, Banstraat 17h, f 2.50.
F. C. van den Arend, Rotterdam, van: Westplein 14, naar: Haringvliet 52.
H. H. Jansonius, van: Groningen, Oranjestraat 7, naar: Amsterdam, Nicolaas Maasstraat 141 I, f2.50.
M. W. Deerns, van: Den Haag, Berberisstraat 84, naar: Den Helder, Binnenhaven 3b.
E. W. Ph. M. Nittel, Gep. O.-I. Hoofdambtenaar, van: Den Haag, Boreelstraat 22, naar: Laren, Houtweg 485.
K. W. F. van Langen, Kapt. N.-I. L., van: Den Haag, Pieter Bothstraat 45, naar: Amsterdam, Kloveniersburgwal 123 huis, f 5.

DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

UDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f 1,50, noenmaal f 0.75 en diner f 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. Hietink, Directeur.

HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. de Munnik, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma TINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. Bezemer.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door Fred. Oudschans Dentz;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. de Gaay Fortman.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Sarikat-Islam.
De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
" 2. Het Javaansch tooneel.
" 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
" 4. De theecultuur op Java.
" 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
" 6. Een doode taal in Indië.
" 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
" 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
" 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
" 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

Over Bali en zijne bewoners.
Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
" 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
" 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.